

LA NOSTRA TERRA

MALLORCA

ABRIL

1936

ANY IX

NÚM. 98

LLIBRERIA POLITECNICA

MOLT ASSORTIDA EN OBRES
EN LA NOSTRA LENGUA

C. MAURA, 3 I 5 -- AP. 102
TELÉFON 2922

PER TREBALLS D'IMPRESA
DIRIGIU VOS A LA MATEIXA O
AL SEU TALLER TIPOGRAFIC

C. BEATRIU DE PINÓS, 117
TELÉFON 2922

CIUTAT DE MALLORCA

DISPONIBLE

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

LA GARANTIA DELS DEBILS

Una vegada més el dret ha estat víctima de la força. L'ocupació italiana d'Abissínia és un fet, ha fracassat, per tant la S. de N. Això és el que repeteix avui tothom. Es evident que el casal de Ginebra ha sofert una gran sacsejada que l'ha somogut fins als fonaments.

El cas d'Abissínia és una demostració perfecta i real de fins a on pot arribar la força i la influència de la S. de N. Naturalment que l'idea llançada per Wilson, al portar-se a la pràctica, s'allunya bastant del seu punt originari. Malgrat tot, però, és de doldre que aquesta Lliga de Nacions, que tants sacrificis costa i en la qual tantes esperances s'havien posat, no hagi donat els bons resultats que tots esperavem.

Comprenem que la S. de N. no pot titular-se verament internacional, mentre no en formin part nacions tan importants com els Estats Units, el Japó i Alemanya, que n'estan allungats actualment, i que, per llur pes en el concert mundial, divideixen la terra en dues castes diferents: la part federada i la que no hi està. El dia que totes les nacions formessin part de la Lliga, una altra seria la seva eficàcia i la seva garantia de seguretat.

Es dóna, però, el fet consumat Itàlia-Abissínia en relació a la S. de N., i aquest i no altre és el fet que preocupa i el que s'ha de posar com exemple en les decisions i convenis del futur. I el cas

exemplar és el següent: Dues nacions de la Lliga, una forta i l'altra dèbil, entren en discòrdia. La Lliga es reuneix i diu que la forta ha trencat el pacte i s'ha posat fora de la raó, i que, per tant, cal castigar-la, i la castiga. Malgrat tot, la nació forta, que ha trencat el pacte i ha estat objecte del càstig de la Lliga, assoleix el seu intent i invadeix la nació dèbil, que acaba per ésser desfeta i desemparada.

Davant això cal preguntar: ¿De què ha servit el pacte de la Lliga? ¿De què han servit les sancions imposades? ¿Per a què serveix la Lliga mateixa? Es ben descoratjador que s'hagi hagut d'arribar a aquestes interrogacions.

No dubtem que la S. de N., en cas de discòrdia entre dues nacions fortes, tendria potser la seva eficàcia, i molt més encara, quan la discòrdia sorgís entre dues nacions dèbils. Però, si el conflicte es presentàs entre dues nacions, una forta i l'altra dèbil, les nostres esperances ja no poden ésser tan segures, tenguent com tenim l'exemple davant: Itàlia-Abissínia. Es a dir que, desgraciadament, la realitat ens ve a demostrar que la S. de N. com a garantia de seguretat col·lectiva no serà un fet mentre no s'hagin atès dos extrems: el desarmament progressiu i constant dels membres considerats aïlladament, i l'armament de la Lliga en concepte de persona jurídica. Per arribar a això ha de passar molt de temps encara—les nacions com els individus, tenen les seves aspiracions, senten odis i simpaties, i estan integrades d'essència humana—i hem d'esperar que, en aquest temps passat, ja s'haurà arribat a la comprensió i resolució dels problemes per l'ús de la raó i de la justícia pacífica més estrictes.

Hi ha hagut també qui ha llançat l'idea de l'equilibri de forces per la representació col·lectiva de les petites nacionalitats en el si de la S. de N.; idea en bona part utòpica, perquè cada nació, per petita que sigui, pot tenir els seus problemes propis en desarmonia amb l'element representatiu, i també perquè hi pot haver desavinença entre nacions col·lectivament representades.

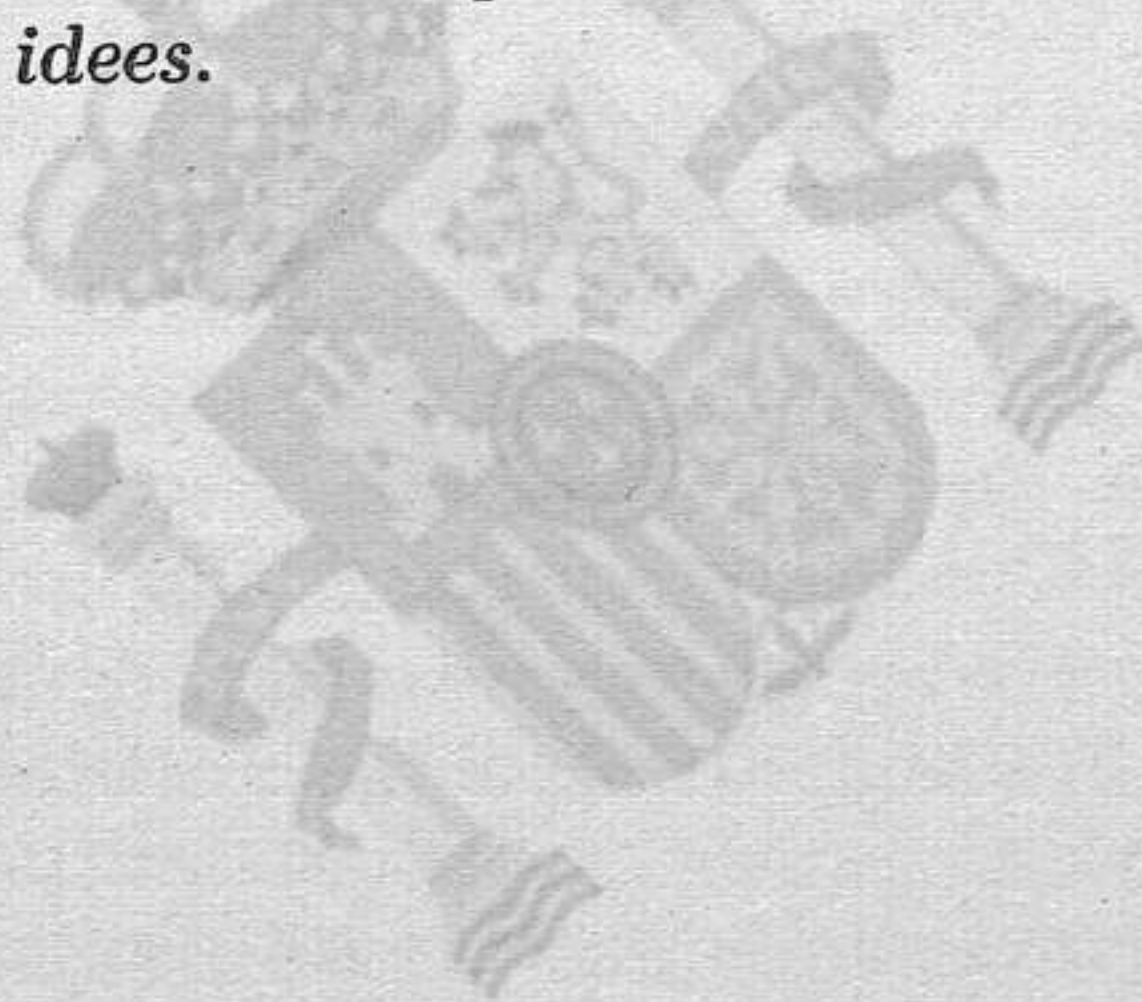
Pel que ens toca a nosaltres, a Espanya, el problema plantejat no pot ésser de més importància. Nosaltres, nació dèbil, davant el cas Itàlia-Abissínia, hem perdut quasi bé l'esperança en la garantia de la seguretat, i en semblant forma es troben actualment totes les altres nacions dèbils i petites nacionalitats, que són les més.

La crisi de les democràcies nacionals repercuteix sens dubte a Ginebra. Els Estats de tipus personal, que sustenten la seva vida política sobre l'idea de la superioritat racial i que no admeten altre dret que la llei de la força, són els responsables en bona part del fracàs

de la Lliga de Nacions. En tenim exemples clàssics: l'actitud d'Itàlia respecte a Abissínia, l'actitud d'Alemanya a la conca del Rur, i del Japó a la Xina. Si no hi hagués, per part de totes les nacions, una gran por a la guerra, que a hores d'ara, aquest mateix fracàs de la Lliga ens hauria abocat a una conflagració general. Semblava, fa alguns anys, que el progrés moral de l'humanitat havia de resoldre aquest problema pels camins naturals de la seva progressió, però en mala hora l'exacerbació dels nacionalismes, la militarització dels Estats com instrument de totalització i anti-democràcia trenquen la marxa ascendent, a costa de tants sacrificis empresa.

Però, abans de prescindir totalment de la S. de N., com que és difícil substituir-la per un element millor o més eficient, cal apurar totes les bones voluntats i tots els esforços per a retornar-li l'autoritat i la força de coacció necessàries per convertir-la en un tribunal competent i respectat. La idea inspiradora de la S. de N. és bona i cal salvar-la del naufragi regressiu de l'espiritualitat moderna.

Si hem retret aquest fracàs de la Lliga, no és precisament per a demostrar la nostra desconfiança, ja que en la S. de N., en una S. de N., malgrat tot, tenim posades les nostres esperances, sinó, pel contrari, per a significar el nostre sentiment davant la seva ineficàcia actual i el nostre optimisme de creients en la virtut salvadora, vital, de les idees.

RETORN A KIERKEGAARD

Experiència i elogi de la solitud (1)

LA vida de l'escriptor, que molts imaginem com un seguici de satisfaccions, és més aviat un sistema de decepcions, sobretot per a aquells que parteixen, en la producció pròpia i en la pròpia vida, d'una insubornable exigència envers ells mateixos. Entre les poques satisfaccions que jo he tingut, hi ha la d'haver entrellucat, ja fa gairebé vint anys, ai las!, la voga que el filòsof danès Kierkegaard assoliria en el món modern. Fa vint anys, a les nostres latituds, si descomptem l'afecció d'algun escriptor singular com Unamuno, Kierkegaard hi era totalment ignorat. Aquesta ignorància era general en tot el món de la cultura. Ara, de cinc a sis anys ençà Kierkegaard exerceix una extraordinària influència en la filosofia nòrdica especialment l'alemanya, i fins i tot, curiosament, en la francesa. No era difícil de preveure que els excessos del collectivisme i del racionalisme portessin, per reacció, un retorn, a l'individualisme i a la metafísica de la persona. Avui Kierkegaard influeix tant, que ja s'ha posat de moda. No trigarà, doncs, a arribar a nosaltres conduit per la moda. Les doctrines vitalistes d'avui s'arraparan a l'home existencial de Kierkegaard, per oposició a l'home de raó. La modernitat és existir, contra pensar. Aquest qualificatiu "existencial" serà divulgat a no trigar gaire. Reteniu-lo bé, i disposeu-vos a emprar-lo; així la moda no us agafarà de sorpresa.

Ara que es posa de moda temo per la integritat i la fidelitat al pensament de Kierkegaard. No veig massa clar com l'ideal de vida interna del filòsof danès, pugui conjuminar-se amb la pràctica de vida externa, característica del món modern. No veig pas com l'amorós de la solitud, pugui interpretar els enamorats de les grans concentracions humanes, els engrescats espectadors de multituds en formació, més o menys militar o política.

(1) Actualització de temes Kierkegaardians ja tractats l'any 1918 a "La Revista" i aplegats en el volum *Entre la vida i els llibres*.

Kierkegaard volgué passar, sincerament, als ulls dels altres, com un optimista interessat només en la contemplació de la vera grandesa, no com un que vol crear-se un lloc, bastir-se un clos, com ha dit Josep Carner, en aquest pobre món. Les meditacions inacabables, les seves reflexions complicades, que anava resseguint amb intermitències de caigudes en melangia i exaltacions de passió, es verificaren sempre en solitud perfecta. Visqué dins un isolament espantable i desdoblant, és a dir, en companyia d'ell mateix, enemic d'ell mateix, lluitant amb ell mateix. Fidel als seus principis, es segregava del món, s'aïllava en la torre del deure.

Fou tot el contrari d'un "poseur" per als contemporanis o per a la posteritat. Estava segur, d'altra banda,—i la posteritat ha ratificat aquesta certitud—que els homes grans no són oblidats. I cadascú és gran a la seva manera segons la grandesa de l'objecte de la seva aspiració. Cadascú serà gran en la vida futura, segons sigui la seva esperança. I el que esperi l'impossible serà el més gran de tots: Abraham, que lluità contra Déu, fou gran per la força, "el poder de la qual és feblesa"; gran per la saviesa, "el misteri de la qual és estultícia"; gran per l'esperança la forma de la qual és follia". Cal retenir sobretot aquesta forta veritat: que en el món espiritual no és enganyat ningú; només s'enganya un a si mateix.

Sense gaire amistats, incurant de tota honor possible, romangué Kierkegaard l'home més isolat dins la literatura danesa. Per això el professor Hoffding, en l'avinentesa del primer centenari de la seva naixença, proposava que el seu monument, llavors en projecte, no fos col·locat entre la Universitat i l'Església, a Copenhague, sinó enmig de les selves, "la poesia de les quals va descriure amb tan meravellada meravella". Jo he visitat aquest darrer estiu, en pelegrinatge, aquest monument a Kierkegaard, que es troba a Copenhague, en els jardins universitaris, davant la Biblioteca. Era una tarda de darreries d'agost: lluminosa, tèbia, tranquil·la. En la pau del jardí només hi havia alguns estudiants i alguna parella d'enamorats, més aviat meditatis. La llum de la tarda queia damunt les aigües de l'estany central, i es reflexava en el marbre negre del monument. La figura de Kierkegaard s'imposa, i donava caràcter a l'ambient, per la seva tendra severitat.

Volguí també anar al bosc de Grib on hi ha un indret ja famós que és anomenat l'encreuament dels vuit camins: Otteveiskrog. Es un lloc paradoxal, on Kierkegaard anava sovint. S'hi trobava precisament com en un amagatell. El nom és una contradicció.

“I allò que defuig precisament el solitari és allò que pren nom de de l'encontre de tres vies: la trivialitat. Com deu ésser trivial, doncs, un encontre de vuit camins? “Així és, però: vuit camins, remots, amagats, molta solitud i, propici el boscatge de la infelicitat”. “La contradicció del nom fa el lloc encara més solitari, com la contradicció torna sempre solitari a un.” El gran tràngol dels vuit camins només li era una possibilitat del pensament; només hi passa un insecte molt petit, *lente festinans*, només hi va el viatger fugitiu que esguarda si algú el segueix; “ningú no marxa per aquesta via sinó el vent que no sabem d'on ve ni a on va. Vuit camins i cap viatger! “Com si el món fos mort i el supervivent es trobés en el conflicte de no trobar ningú que el soterrés, o com si tot un poble fos anat de pressa per aquells vuits camins deixant, rerassagat, un individu”. Aquest recó cercà Kierkegaard per a contemplar-hi i escoltar-hi el món: de temps el coneixia i hi anava sovint; allà aprengué de no afreturar la nit quieta per a trobar el silenci; sempre era bell l'indret, però més bell li apareixia “quan el sol de tardor fa la migdiada i el cel es torna esllanguidament blavós, i respiren les criatures després de la basca, i la frescor s'escampa i les fulles de la prada voluptuosament es belluguen; mentre va voltant el bosc, i el sol pensa en la tarda quan es refrescarà en la mar; i la terra està per reposar i medita les devocions, i el cel i la terra es parlen, abans del comiat, en aquella dolça fusió que fa el bosc més foscant i la prada més verda”. En aquell creuer central profunditzava l'abandó en què es troben els altres homes, s'embriagava de silenci i adorava el geni benvolent de la solitud. Allà aprenia d'ésser home, que és reconciliar-se amb el dolor i reconeixer la terrible seriositat de la vida. Allà es vestia de resignació, la qual, com la camisa de l'antiga llegenda, és teixida amb fil de llàgrimes i cosida amb llàgrimes.

D'ella a l'amargor espiritual no hi ha gaire distància. Per això la seva visió del món era la d'un pessimista. De jove havia perdut el riure; però el recobrà, diu asprament, quan va veure que “la importància de la vida estava en trobar de què viure, i la seva finalitat, en arribar a conseller; que el desig potent de l'amor era heura una dona rica; que la beatitud de l'amistat es confirmava per l'ajut recíproc en els tràngols econòmics; que no és la saviesa sinó allò que els més volen que sigui; que l'entusiasme consistia en fer un parlament abrandat; que el coratge radicava en gosar exposar-se a pagar una penyora de deu escuts; que la cordialitat es mostrava

en dir "bon profit" després d'un àpat; que devoció era prendre la comunió cada any una vegada. Veient tot això, Kierkegaard va riure.

Volia, doncs, ésser irònic i s'imaginava amb recança aquell somris finíssim que "de l'home més lleig d'Atenes en feu el més bell". Kierkegaard estimava Sócrates en el seu aspecte doble de filòsof crític i filòsof de la personalitat. *Nosce te ipsum*, perquè només *interiore hominis habitat veritas*. Per ell, Sócrates és l'intermediari entre Déu i la multitud; Sócrates és el magnífic solitari del món hellènic; ell empra per primer cop aquesta categoria, el "solitari", per enfonsar el paganisme. Diuen que el món està mancat d'ordre social; que ens cal una nova religió; i a ningú li passa pel cap—exclama—que aquest món empataxat de ciència afretura un Sócrates. Kierkegaard, encara, es feia la il·lusió de posseir alguna cosa d'hellènic, alguna cosa d'irònic. La ironia antiga l'entusiasme, i la ironia romàntica—vol dir en part l'humorisme poètic—el subleva.

Temps enrera, reflexionant-hi jo establia dues menes distintes de la ironia o, més ben dit, d'això que, en el llenguatge corrent, en diem ironia. L'una, l'anomenava: ironia clàssica, l'única que mereix tal nom. I l'altra: ironia romàntica. La primera és reposada i amable, té una radicació racional i respon a una concepció volenterosament equilibrada de la vida, sense massa il·lusions, però sense desesperança. Els exemples no abunden gaire, modernament. La segona és turbulenta i trista, sorgeix de la natura, d'un fons pessimista originari, i esclata en moments de protesta i disgust: exemples en tenim; per no anar massa lluny, en Leopardi i Kierkegaard. La primera és la de l'home que viu amarant de llum, de cara a la mar lliure; la segona, la del qui està dins presó subterrània voltat de tenebres, en l'arca de l'ànima. Aquella és filla de la serenitat; aquesta, de la melangia. Aquella és contemplació somrient del fort que accepta; i aquesta, defensa del feble genial que es rebella.

Si el món de la post-guerra havia de caracteritzar-se per la inquietud, era ben previsible—per això no me'n glorio massa—aquest retorn a Kierkegaard, on trobem un cas tan intens d'inquietud moral. Fins i tot el seu cristianisme ideal, se li havia tornat càrrega aplanadora; i encara judicava un do divinal, una preferència, aquesta terrible disposició al desconhort, aquesta tortura que el sotja. "El concepte de l'angoixa". Quina llengua més patètica quan pinta les misterioses desesperances de l'ànima sola: "La malaltia de mort". Quina eloqüència convulsa i ràpida quan passa revista a tota la

gama d'estats espirituals que l'angoixa suscita! Quina penetració més emocionant dins el caos de la consciència! Es la força abrandada de la passió: "breu, enèrgica, com és tota passió".

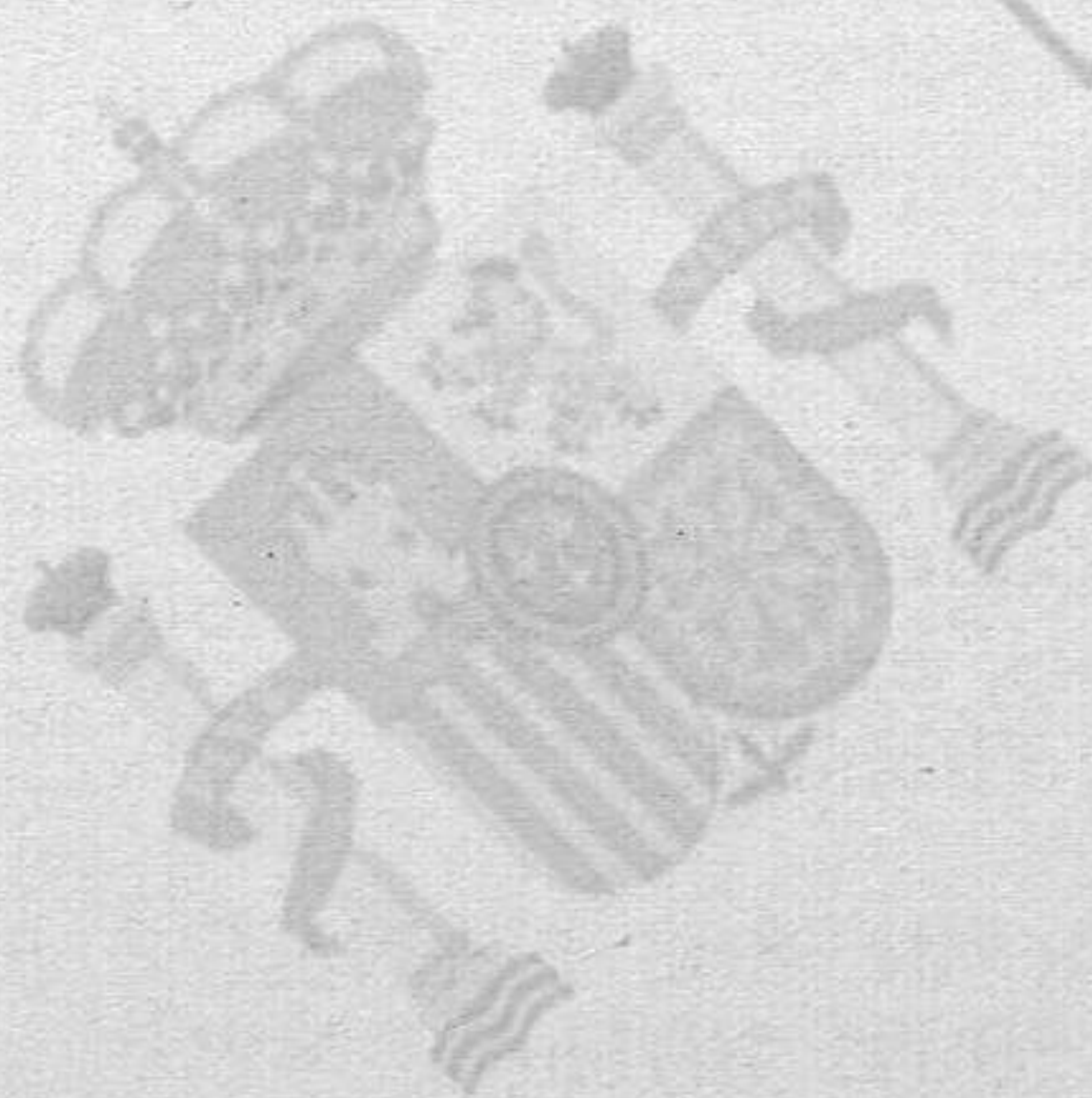
Filòsof de la dolor, els més tètrics lírics del romanticisme són uns superficials al costat de la seva anàlisi paorosa del sentiment d'infelicitat. Què cosa és ésser infeliç? Es tenir el nostre ideal, el contingut de la nostra vida, la plenitud de la nostra consciència, el nostre ver ésser, fora, en certa manera, de nosaltres mateixos. Quan tenim una formació d'infeliç? Quan una individualitat, havent perduda la recordança i no tenint res per recordar, no vol esdevenir esperant, ans vol continuar i ésser recordant. Qui és el més infeliç? "El més infeliç és aquell que no pogué morir, que no pogué arredossar-se a una tomba". Per això, en descobrir-se el vas del més infeliç, només hi havia buidor. Kierkegaard es trobà com l'infeliç "tot sol, abandonat a ell mateix, en la vastitud del món, sense cap present al qual pogués aferrar-se, sense cap passat al qual pogués aspirar, perquè el seu passat no era encara vingut; sense cap futur, que ell pogués esperar, perquè el seu futur era ja passat. Només, davant seu, tenia tot el món, com el Tu amb el qual estava en conflicte". Hi ha molts i molts grans infeliços; tots són cridats a capítol, per la seva imaginació enguniada. I només "el més infeliç" és feliç. Si altre cop preguntem pel més infeliç, Kierkegaard ens el pinta com faria un auto-retrat. Heus-el aquí—diu un dels amics imaginaris, perorant en l'aplec dels divendres—el missatger del regne dels sospirs, l'elet afavorit dels sofriments, l'apòstol de l'aflicció, l'amic silenciós de la dolor, l'amador malaurat del record, en el seu recordar torbat per la llum de l'esperança, en el seu esperar desenganyat per les ombres del record". "Potser el temps no és encara vingut, potser és llarg el camí"; i els amics fantàstics prometen d'aplegar-se sovint, en el mateix lloc, per envejar la felicitat del més infeliç.

Entre les figures evocades, n'hi ha una de "pàl·lida, exhaurida com l'ombra d'un mort..." Aquest "era un jove, un entusiasta. Cercava el martiri. En la fantasia, es veia clavat en creu" i s'imaginava de tenir damunt ell, obert, el cel. "Però la realitat li era massa feixuga, l'èxtasi passà, renegà del seu Senyor i d'ell mateix". Sobre l'esquena volia portar un món, i l'esquena li esclatà. Aquest infeliç encara era benaurat. Perquè fou el que volia ésser; fou un màrtir. No un màrtir clavat en creu; sinó un màrtir "cremat de viu en viu, en la pròpia foguerada, consumit a poc a poc, lentament..."

Per a tornar al sentit de l'esperitualitat, un bany de Kierkegaard sensibilitza i estimula. A condició, de no romandre'n pres. Després cal avesar-se a la llum sense enganys i a la raó sense noses. Que és el que cal desitjar al desventurats feliços i als infeliços benhaurats, és a dir a tothom.

JOAN ESTELRICH

MINISTERIO
DE CULTURA

ODA A LA POESIA

CANT del destí, perennitat dels somnis,
oh voluptat del reflorir dels versos!
Quina pluja de llum us irisava,
joies antigues?

Ressonàncies d'atzur, cordes eternes,
volen pels aires, com en fuga d'àngels,
vels d'harmonia, fantasmal revolta
d'hores vençudes...

Himnes sagrats, oh Poesia magna,
força del seny que poses a ma vida
les corones de lliris i de roses,
pompa serena

dels meus deports de vianant per rutes
on les pupil·les tercament assagen
de copsar les clarors inassolides
per destra d'home!

Com Prometeu, braç de tità, furtaves
el foc sagrat de la coral herència
i als teus companys lliuraves el caòtic
verb dels olímpics...

Caòtic en l'impuls, no en la fortuna
radiant, car les mans, tornades àgils
dintre l'atzur, pastaven les ardències
de la sonora

veu orquestral. I el caos s'animava,
i el torb prenia forma. De la fúria
flamejant en naixia la tranquil·la
fita de pedra

de tu, cant-pla, grandesa dominada,
pau d'intel·lecte, majestat d'ensomni,
llum nodridora de les hores pures,
oh Poesia!

Del silenci del regne de les ombres
saltava l'espurneig de les paraules
i la ronda de foc, viva presència,
fou la saturna

xarxa lleu de les òrbites d'un iris
per on creuà tot un zodíac màgic
de nombres i de signes, dolorosa
ratxa d'incendi,

crit sense ritme de temors ocultes,
joies i penes, voluptats i gaudis,
plors i turments, la cavalcada trista
d'un món de somnis...

Oh solitud! Com la crinera ruda
d'una testa que porta per corona
trenes de serps, Medusa, perseveres
dintre la grisa

pau mineral del meu repòs, i maldes
per encantar la beneïda pompa
de tantes nobles majestats serenes,
fuga difusa

d'imatges i de símbols, ratxa folla
de laments en revolta desfermada,
d'huracans que castiguen el silenci,
puntes ferrisses

de flagells, oh serpents de la Gorgona,
rosa de foc d'un mal encís que clava
la mirada cruel en la tranquilla
llum de les tènues

dolceses canviants de ta mirada.
Poesia, refugi del meu viure,
verge d'ulls clars, estàtua tota pulcra
que les aurores

cobreixen amb el vel de tants celestes
matisos musicals, fina mesura
del cor i de la ment, tornassolada
calma propícia...

Veü del destí damunt l'orgull que torna
per fer-se dominant, tu, ministressa
de tantes voluntats abandonades,
salva la nua

puixança que em fa pur i que de l'hora
sap escollir l'instant suau, lassada
gota d'or que rodola, gra d'arena
dins la clepsidra

dels pensaments! Oh Poesia, mare
de l'esperit que dins la nit flameja,
nodrissa de la força taciturna,
llengua sonora

que planes per l'espai: signa'm la vida
renaixent de tants mots en revolada
titillant, dins la febre ja vençuda,
ratxa de cendres

omplidores de l'urna dels meus himnes,
i la capsa de sàndal de les odes
floreix-me de perfums i de misteris,
volves que dubten

en espiral dins la tenebra densa,
per no finir dins l'abraçada folla
del vent, de l'instrument de tantes fugues
desorbitades

cels a través, on l'infinit dels segles
adorm per sempre més tanta corrúa
de símbols orquestrals... La tenebrosa
magna cortina

de la Mort, segadora de nobleses,
abrigui tants espectres de divines
tendreses, encantàries d'or i porpra,
larves augustes!

Fou altre temps quan l'ànima cercava
recers de voluptat, enyoradissos
ombrius per a l'esforç, de tanta fúria,
cor de veus noves...

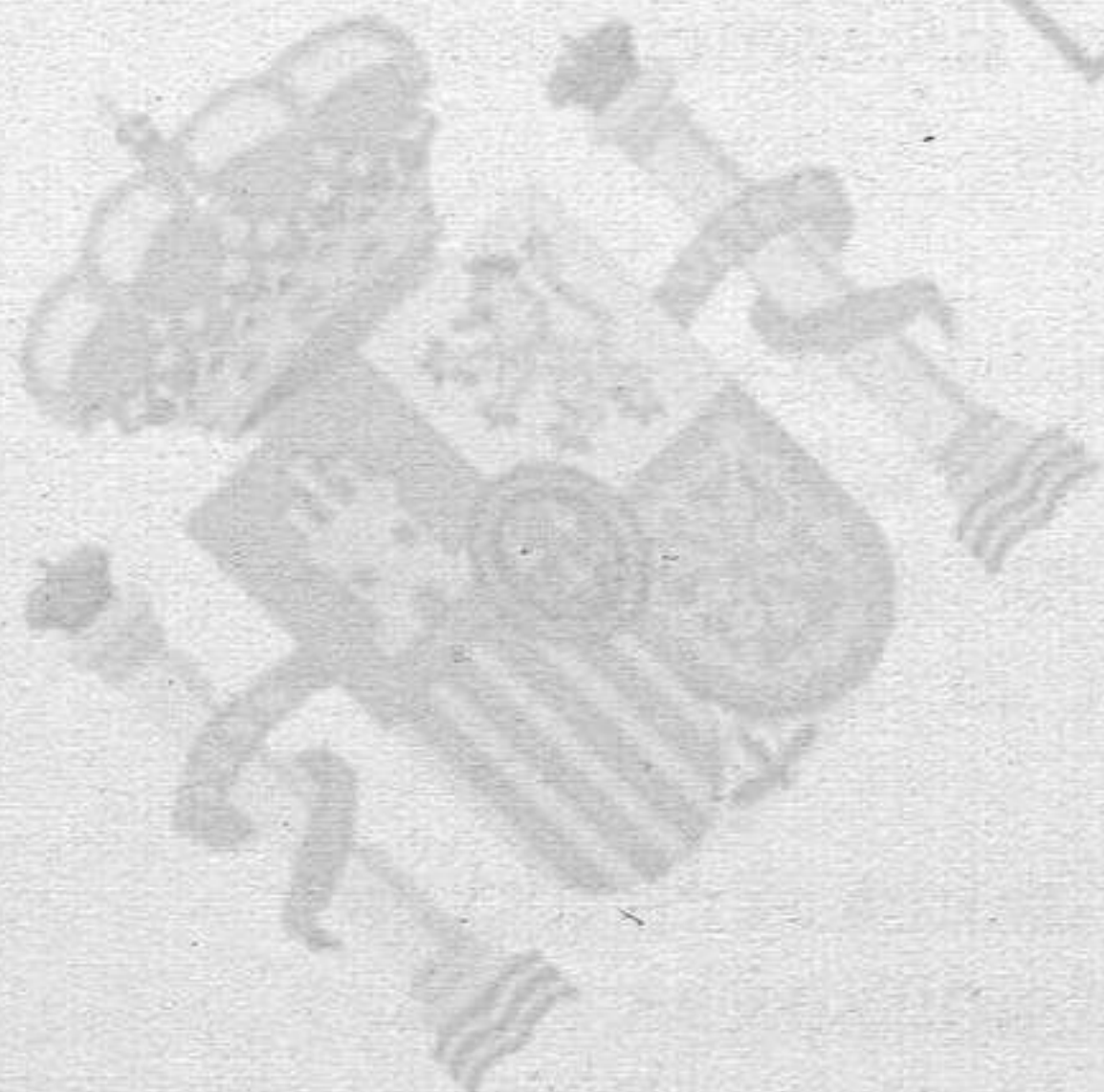
Ara no em resta més tresor que el vague
cant fantasmal en espiral de prismes
assagetats per claredats de lluna,
pluja d'estrelles!

Ja l'impuls de la destra fadigada
serva només el record lleu, oh joia,
d'haver viscut com un olímpic, i era
ço que volia,

l'única cosa que el meu seny captava
cel enllà, sota els arcs de llum serena,
festa suprema, sagrament dels dies,
somni de somnis...

Oh Poesia, meteor, silenci
d'argent, estela d'or damunt les prades
del pensament, oreig per a la fuga
del vol de Psiquis!

A. ESCLASANS

LA MORT DEL MUSIQUET

I

AGONITZAVA el dia en el jardí ombrívol i les roses tombaven el coll sobre el safareig. Semblava que la poca claror que hi havia en el jardí venia de l'alt xiprer, roenta la punta de vermellor de posta i encès com un ciri. La senyora, plorant silenciosament, convulsa pels sanglots, mirava, darrera els vidres emplomats, l'esmortuïda figura de la seva filla, i el daguerreotip, al més petit moviment contra-llum, s'esborrava com si fos un estany d'aigües mogudes o un ull ple de llàgrimes.

A la sala, entenebrida i plena de gent endolada, solament s'hi sentia el lleu murmuri de les veus apagades i el tic-tac, monorrítmic i constant, del rellotge de caixa i el crepitjar de la llenya en el foc, les flamarades del qual feien dansar les ombres sobre les parets blanques i empurpuraven vivament la boina de Don Carles, enquadrat i solemne dins el seu marc d'or guspirejant. Dues dames seien ran de la xemeneia, i en el sostre, l'ombra dels seus mirinyacs negres prenia formes disformes.

Pel corredor es sentiren els passos dels homes que tornaven. Oberta la porta, entrà un senyor respectable, i ell i la dama desconçolada s'abraçaren i ploraren amargament. Dins la penombra, com un esbart de coloms blancs, sorgiren els mocadors. Encara sobre la ciutat vibrava el vol metàl·lic de les campanes.

L'acompanyada havia deixat la bella difunta cos-present a la Seu, en l'angle de les capelles de la Puríssima i de les Ànimes, vestida de blanc i estesa en la caixa, entre quatre ciris crepitants. Semblava que dormia plàcidament, recolzat el cap sobre les flors, amb un somni dolç d'Àngels i Querubins, gronxada pel cant dels responsos que acabaven de resar-li els capellans humils, els canonges amb vestes de seda, i els escolans minyons que tenen la veu prima com un refilet d'alosa.

A defora, el virell, perruca blanca posada i amb la maça d'ar-

gent repujat a les mans, al vol la capa alçada per l'embat, indiferent i mut davant les penes i alegries que envoltaven la seva professió d'esfinx, fent temps, contemplava el sublim espectacle de l'hora. El cel prenia el to de les violes; les gavines es posaven sobre el mar esqueixant la sederia de les aigües; una nau com un cigne, velam rosat i estès, entrava al port magestuosament; sobre Bellver, encastellats fantàsticament, uns núvols s'enrogien; l'Angel de l'Almudaina acopava les ales en repòs sota l'ull diamantí d'un estel primicer; i, en el palau episcopal, el vidre d'un balcó, ferit de sol morent, llançava una sageta.

I tot era silenci i pau.

II

En Joanet, aquell dia començava la seva tasca d'escolà, millor dit, de musiquet, com anomenaven els que cantaven en el cor acompanyats pels instruments de corda. Havia fet l'aprenentatge sota la direcció del mestrescola, i la seva veu era fina i angelical, dolça i melodiosa, com els seus ulls plens d'ensomni i la seva figureta estilitzada.

Amb els altres escolans catedralicis havia jugat pels claustres, saltant a peu coix l'ombra arrengrada de les columnes a contra-sol; havia entrat, per primera vegada, als magatzems de les sagristies, i, un poc emporuguit, havia contemplat, entre les baranes barroques de la Casa-Santa, els atuells litúrgics d'or vell i d'argent enfosquit; frontals i creus, fanals, cirials i encensers; les caixes dels domassos, com odres de vi; la gran lladània de coloraines; el llit de la Mare de Déu d'agost, en el qual jeia la Verge de perfil suau i bell i el posat de morta; i els sants arreconats, severos, gegantins, silenciosos i ulls oberts que no deixaven de mirar-vos i us fitoraven fins a l'ànima, sota un raig de llum filtrada per la clivella del finestró, processó de bolves en dansa, trencat sobtadament pel salt d'un gat cendrós fugisser.

En Joanet havia sentit vibrar el temple sota el voltejar de les campanes greus, que deixaven en l'aire un rastre de brunzent borinot; havia vist, arredossat al peu d'una columna, quan s'obria silenciosament la gran porta de l'església, emmarcant, sobre l'intensa claredat de la plassa, la fosca silueta d'un pobre allargassant la mà

a l'almoïna; havia contemplat com entraven la difunta, a pes de braços de quatre senyors endolats i entristits, amb el seguici dels capellans negres i els canonges amb musseta d'ermïni i sedes vermelles, que llüïen a la flama oscil·lant dels ciris; havia escoltat el cant funerari que pujava remorós per les voltes; i, encongït, havia sentit por quan destapaven la caixa, i després dels responsos deixaven la morta dins la soledat immensa de la Seu, quan queïen les tenebres en pluja lenta i callada.

En Joanet fugí d'aquell suplici funerari que li estrenyia el cor i corregué darrera els altres escolans que, avalotant, pujaven al campanar. De primer, saltava els escalons en àgil embranzida, però després, a poc a poc, hagué de frenar la marxa. Aquella escala no acabava mai, el feina alenar espès, i les cames li tremolaven retudes. A la fi arribaren a dalt, a l'esclat de la llum, respirant amplement, a temps de sentir sobre el seu cap el batre d'ales dels coloms que, esparverats, emprenien el vol. A la cara del musiquet hi havien florit dues roses.

Quan mirà a baix, a la plaça, instintivament es feu enrera agafant-se a la barana; la gran fondalada li produïa vèrtig. Després, ja més asserenat, va guaitar-hi i extengué la mirada sobre la ciutat. Des de l'alt campanar, tot semblava una miniatura: el port amb els seus vaixells, ànecs que suraven sobre la transparència de les aigües; el palau de l'Almudaina, amb l'Àngel que semblava un aucell que fugí de la gàbia; els carrers com siquïoles; la gent que hi transitava, petita com les formigues; i la gran extensió de teulades i terrats, d'una grisor uniforme, cenyida per l'anella de les murades, més enllà de les quals, com un jardí ben cuidat, s'eixamplaven els camps fins al peu de la serralada blavenca. La massa monolítica de la Seu erissava les pues de les seves torres, i els alicorns i bruïxes de les gàrgoles s'abocaven sobre el buit amb una rialla esgarrifosa. Fins allà arribava el cant llunyedà d'un gall i el repiquejar argentí d'un mall de ferrer; passava un aïret fred i fi que trepanava; però, en canvi, hi havia una gran calma, com si en l'altura la vida fos una altra, distinta de la vida renouera d'allà baix. Aquell silenci, aquella pau, aquella grandesa de l'espai infinit, eren com un bàlsam, un sedant pel seu esperit i per la seva ànima infantívola, amarada de tantes emocions com havia sentit aquell dia.

De prompte, voltejà una campana com un gran ocell bru que aixeca el vol; colpejà el batall, i un ruixat sonor de bronze s'es-

campà vibrant i ondulant per dins l'aire transparent. El campanar semblava tremolar, i tots els escolans, xisclant com a valzies, foren engolits per la boca negra de l'escola. En Joanet els seguí, eixordat i amb el cap brunzent, posant els peus, indecís i temorec, dins la penombra, sentint de cada vegada més esmortuïda, la veu poderosa i metàl·lica de la campana brandant en l'altura.

En Joanet es posà la cota i sobre la cota el ruquet planxat i emmidonat, sense un trenc i d'una albor immaculada. Les veus de l'orga arribaven a la sagristia veladament i melodiosament, com un cant angèlic i llunyà; però, quan obriren l'escanzell a l'escolania per anar al cor, aquelles veus s'engrandiren i eixamplaren potents, fins a omplir les immenses naus, sota una gran catarata d'harmonies. I En Joanet, tan petit com era i tot esperit, es sentia gronxat, com una volva empesa vers el cel per un airet lleuger.

En el cor, en el bell cadirat, hi sèien els canonges i capellans, guardant distàncies i dignitats; al mig hi havia el faristol carregat de llibres immensos, oberts i miniaturats, amb signes i caràcters gòtics negres i vermells; i, vora el faristol, els músics amb els seus instruments de corda; a l'altar major la flama dels ciris oscil·lava sota el Crist braços estesos i a les llànties hi eren presoneres les lluernes; entre el cor i l'altar major, el túmul reial, de marbre fred i llent, recordava la mort de l'esplendor passada; i en cada bolla de llautó del brandolat hi espurnejava un reflexe, com un ull viu dins la fosca negra i espessa.

La remor dels versicles anava creixent, creixent, greu i profunda com una torrentada, seguint les modulacions del cant, i dins el bosc ombrívol refilà un rossinyol. Un violí, com un sospir, aixecà el seu plany; el seguiren els violoncel·los—abelles libant el néctar de les flors—i els contrabaixos—borinots negres i brunzents que espanten les papallones—i la massa coral, plena i vibrant, com un vent que pren força, omplí les naus de melodia i de llum de sol. Sobre les veus i els sons suraven, com flaviol de pastor entre esquelles i bels de remat i plors de fontinyola, les notes suaus, primes i dolces d'En Joanet, que hi posava el cor i l'ànima i cantava com un Angel davant la magnificència de Déu.

Finit el cant, En Joanet s'assegué a un banc arredossat al cadirat. Començà de bell nou la monotonia dels resos. El seu cançament, la penombra, l'hora, foren presa del seu cos las, i es condormí, bressolat per les remors apagades, i la son caigué sobre ell profunda i reposada.

III

Somià que pujava al campanar i que la bruixa d'una gàrgola, riguent amb estridència, el feia dansar sobre el buit i amb les urpes li estrenyia el cor i no li deixava pegà un crit. Després el deixava sobre un núvol d'encens, i entre sons de violins i violoncellos davallava suaument, canta que canta, enmig del cor.

Una papallona lluminosa es desprenia de la flama d'un ciri, es posava sobre una bolla de llautó xuclant-li l'or, i anava a enfonsar-se dins la gola negra del túmul del rei que, pausadament, s'havia obert tota sola i en silenci. La mòmia de Jaume II, amb la capa d'armini, cruixint-li l'ossada, brandava l'espasa lluenta, i la papallona de llum voleiava fent cercles i se'n muntava a reposar en el gresol d'una llàntia, que li cremà les ales i despedí una fumerola d'encens.

Ell i altres escolans havien sentit remors estranyes dins una tomba; hi anaren amb un fanal que irradiava una gran creu de llum i aixecaren sense esforç la llosa de marbre. Trobaren l'esquelet blanc d'un bisbe, allargassat sobre un coixí de cendra, la mitra caiguda; el crani, conques obertes i penetrants, es gronxava, i quan hi abocaren la claror desfent les tenebres eternes, en sortí una rata grisa, i l'anell del bàcul es desenvoltà i una serp d'ulls vius els tregué el triangle de la seva llengua verinosa. Els escolans, esparverats, amollaren la llosa, i En Joanet no es pogué moure, perquè els baixos de la seva cota hi havien quedat engrunats, i semblava que una mà descarnada l'estirava cap a la tomba.

En Joanet, amb l'espant, obrí els ulls i es trobà sol dins la fosca i el misteri del temple. Un rellotge es desvetllà i la campana tocà la mitja nit. Sobre el faristol dues lluernes fosforescents rodaven; pel finestral davallà l'aranya d'argent de la lluna i teixí una escala de llum; l'òliba llençà un crit i es perdé dins les tenebres de la volta augusta; i el musiquet sentí que una espasa li entrava al cor i tot el seu cos tremolava.

Esverat, corregué cap a la porta i la trobà tancada; en el creuer de la Puríssima i les Animes, hi havia la jove morta entre els ciris agonitzants, i el seu vigilant, atret per la remor de l'escolà, s'aixecà per a veure de què es tractava.

Quan En Joanet vegé el fantasma blanc que se li acostava,

cregué que la morta havia ressuscitat i que el cridava, i correghent així com podia, es perdé dins les tenebres.

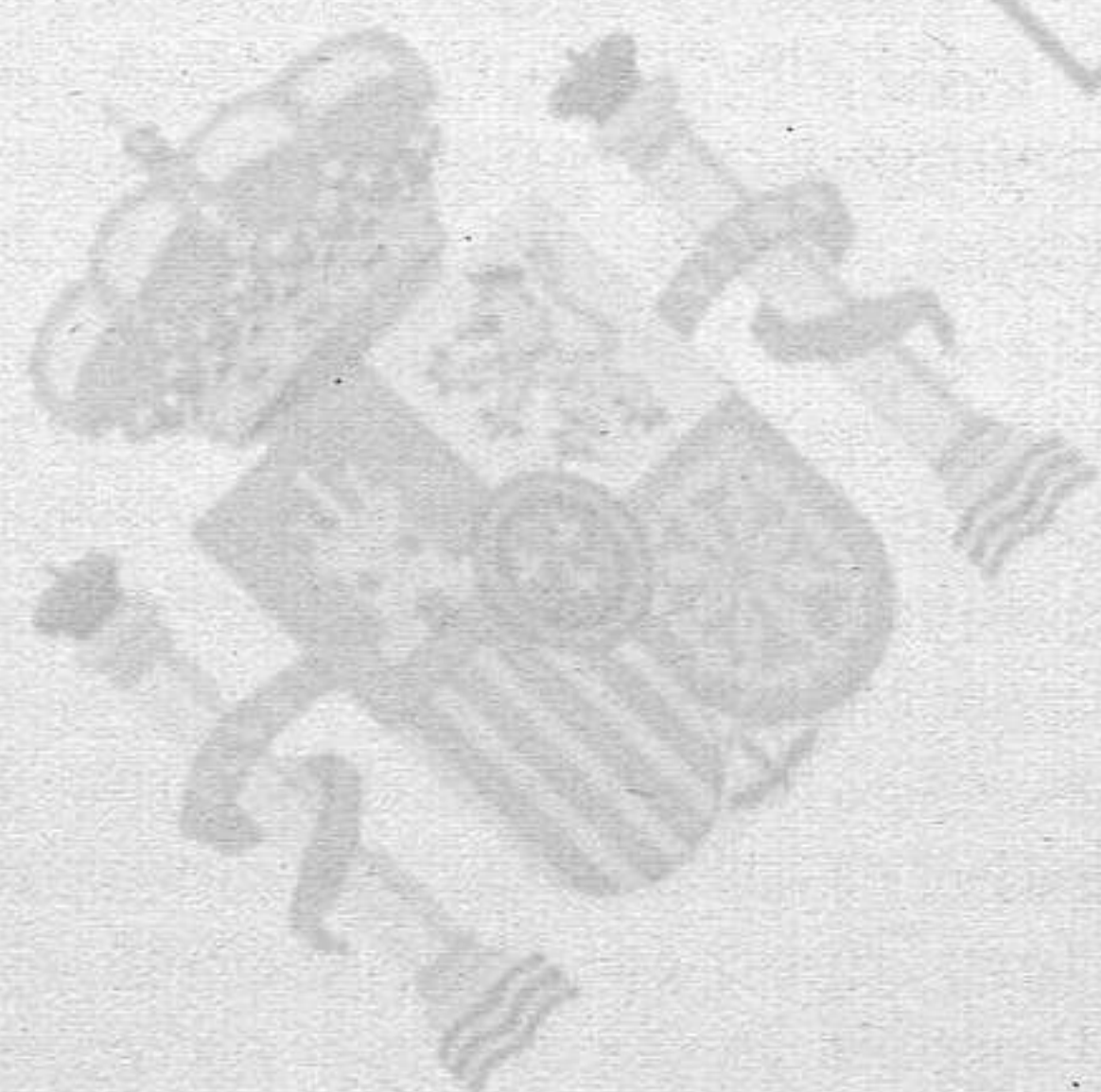
I quan el vigilant trobà el cos mort i blanc del musiquet, allargat al peu d'una columna, l'animeta d'aquest ja se'n muntava per l'escala d'argent de la lluna vers el cel, entre el cant triomfant dels Angels.

IV

I és que la por vista de prop no és res, però, mirada d'enfora, és un gegant invencible, i molt més encara per un esperit tan feble i sensitiu com el d'En Joanet, el musiquet que tenia la veu prima i dolça de les aloses.

ELVIR SANS

MINISTERIO DE CULTURA

ENYORANÇA

De CLEMENTINA ISABEL AZLOR

No hi ha avui bes de sol per a mes roses,
àdhuc el dia és gris, car tu te'n vas.
L'enyorança recòndita elegia
en notes de tristor vol exhalar.
Jo intent debades recollir sa música
que, continguda, trèmula de plant
brolla del cor i cap a fora es vessa;
és de l'absència l'inefable cant.

No hi ha avui bes de sol que m'aconhorti;
cinyell de pena sols ma vesta ornà.
Avui comprenc el dol que du la terra
de totes les dolors de comiat,
i fins de la nit bruna
el plor d'estels que en el silenci cau.

.
No hi ha avui bes de sol per a mes roses,
àdhuc el dia és gris, car tu te'n vas.

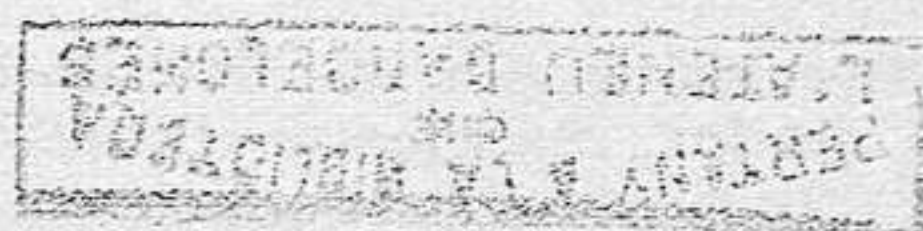
ARBRE LIRIC

I no perduraràs. Tu no embalsames
l'amençant destrat del llenyater.
Ton fustatge alburent fa fugisser
l'art, i en el sant martiri de les flames
sentiràs bategar entre les rames
el niu que abandonar-te no pogué.

Cauràs un jorn com tot; l'hora darrera
no et serà perdonada per més fort;
ni sols per l'or que enjoia la fanguera
en caure de ta copa amb desconhort.
Somniaves morir d'altra manera
i te sorprèn en èxtasi la mort.

Monarca destronat: l'aurora blana
exaltarà amb sa mística tristor
l'agoneig triomfant de ton albor;
i sacerdot d'una litúrgia arcana,
una au errant et plorarà llunyana
perquè només donares formosor.

MARIA - ANTÒNIA SALVÀ, trad.

L'ESCOLA LLIURE DE LULLISME FA PÚBLICA LA SEVA CONSTITUCIÓ JURÍDICA

EL dia de Sant Jordi hi hagué, en el vell casal Quint-Zaforteza, una festa selecta en memòria de Beatriu de Pinós i Agnès Pax de Quint, les dues dones que, en el segle XV, sostengueren muníficament la causa de la nostra cultura nacional, dotant amb esplendidesa les primeres càtedres universitàries de Lullisme, donant un exemple de mecenisme patrici. El rite va ésser senzill i emocionant, i consistí en fer pública la constitució o restauració jurídica de l'Escola Lliure de Lullisme, Llar d'Estudis Lullians i Mediterranis. Amb aquesta declaració ha clausurat l'Escola el VIIe Centenari Lullia.

Amb tal motiu, les esplèndides sales de Ca'n Quint-Zaforteza aparegueren superbament decorades amb tapiços flamencs, riques arquetes i vitrines plenes de llibres lullians. Al fons de la sala principal i sobre una columna, apareixia una gran talla del Beat Ramon. Assistí a la reunió una abundosa representació de l'intellectualitat mallorquina, institucions oficials de cultura, i de les nostres institucions "Associació per la Cultura de Mallorca" i "Societat Arqueològica Lulliana".

Després d'un ponderat parlament del catedràtic Sr. Ensenyat sobre aquelles dues dones exemplars, i sobre l'incorporació del lullisme a les corrents culturals contemporànies, prengué la paraula Mossèn Francesc Sureda Blanes. Amb gran còpia de documentació va fer l'història del Lullisme dins la nostra Pàtria, des dels mateixos temps del Beat Ramon Lull, fins a l'abolició de la nostra gloriosa Universitat Lulliana, ara fa cent anys. Després donà compte amb sentides paraules de la restauració dels estudis universitaris lullians a Mallorca dins el VIIe Centenari del benaventurat Mestre, restauració que ha estat factible mercès a l'estímul i a l'ajuda eficient de les figures més prestigioses del moviment lullia contemporani. En la segona part exposà breument la filosofia lulliana, en el que té d'incorporable a la filosofia del pervenir; estudià el *fet mediterrani*, bressol de cultures vers el qual es giren els ulls dels més grans pensadors contemporanis, preveient el devenir de la cultura filosòfica, l'actual renaixement dels estudis medievals, i principalment el retorn esperançat a les filosofies medievals. Enmig d'una gran atenció dels oients, estudià la nostra personalitat, estructurada sobre una cultura pròpia i trascendental; personalitat històrica que triomfa definitivament després d'una lluita centenària, en la qual perdérem tots els nostres furs, i últimament el privilegi universitari que significava la nostra llibertat de pensament. Mossèn Sureda parla de l'artificiosa absorció de la nostra personalitat, i de la lluita inútil, per més que dolorosa, ja que romanen invencibles dins la consciència culta dels mallorquins, i àdhuc dins la subconsciència del nostre poble, les vertaderes característiques de la nostra personalitat nacional; fins al punt que, mentre el nostre poble sent

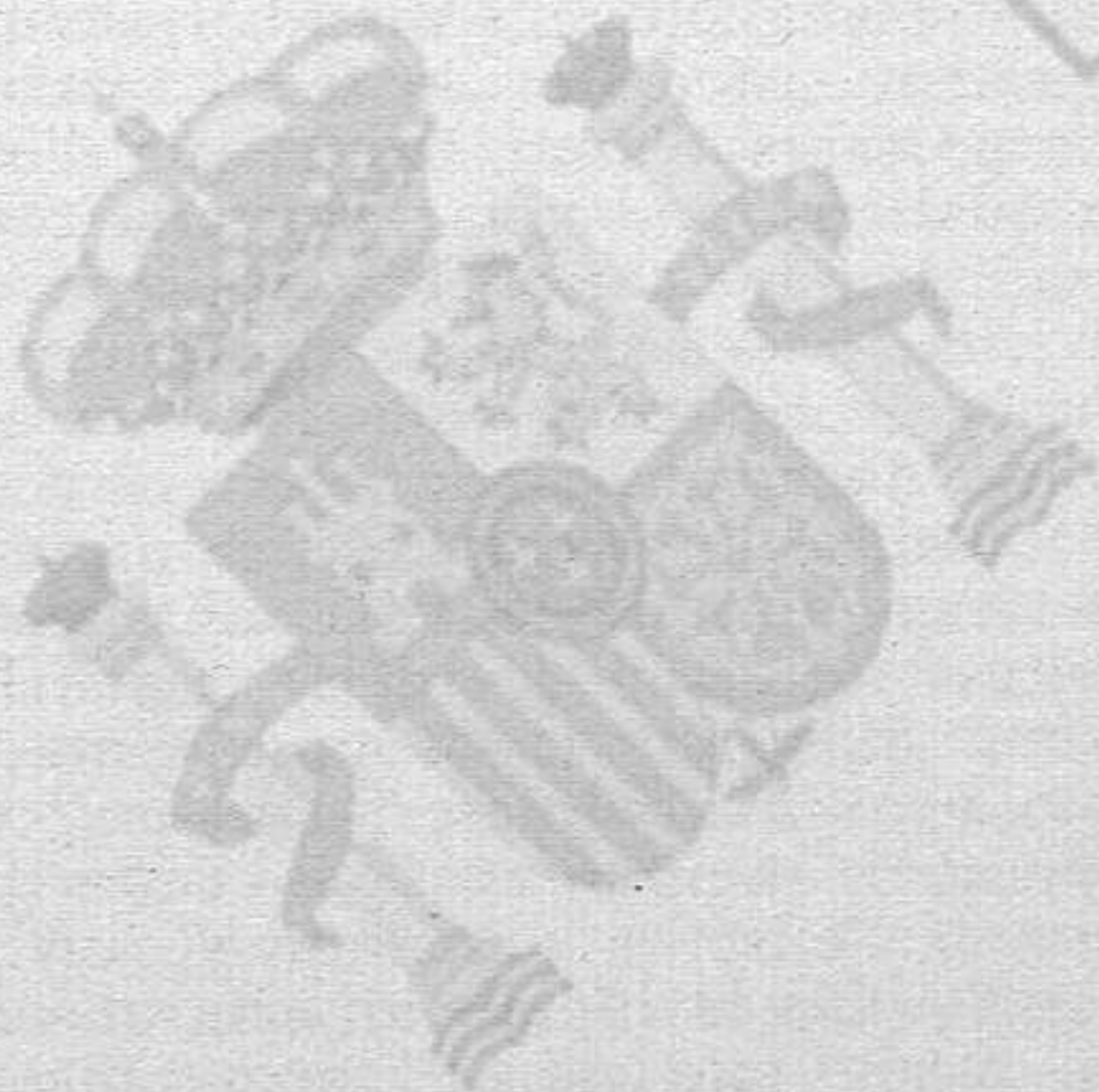
una intensa emoció davant tot el que és genuïnament nostre, ha d'usar d'un llenguatge extern per a poder manifestar tota idea exòtica o manifestar-se a favor d'una pràctica d'importació; lo que val a dir, que l'obra colonitzadora venturosament no és prou fecunda. Acabà donant compte de la constitució de l'Escola, —“que recull amb gran audàcia i temor l'herència gloriosa”—, i del primer curs internacional de Lullisme que explicaran el pròxim mes de desembre quatre professors universitaris, dirigint-lo el Prof. Peers, de l'Universitat de Liverpool. La finalitat de l'Escola és de recuperació de la nostra cultura genuïna, del pensament que emmarca la nostra personalitat històrica. Acabada la conferència, el secretari de l'Escola, Sr. Rosselló, llegí l'Estatut de la mateixa.

L'importància de l'*Escola Lliure de Lullisme, Llar d'Estudis Lullians i mediterranis* és indubtable. L'abundosa documentació oferta per Mossèn Sureda ho posa de manifest de manera ben eloqüent. Basta citar, per a demostrar-ho, el gran nombre de treballs d'autors els més prestigiosos, l'intensísim intercanvi, pel qual els membres de l'Escola i col·laboradors es comuniquen fraternalment llurs investigacions i comentaris, ajudant-se mútuament en la recerca de documents, en la solució de problemes lingüístics i d'interpretació, etc. Entre els Membres de l'Escola i col·laboradors figuren quinze professors universitaris, representants de les Universitats de Barcelona, Madrid, la Sorbona de París, Liverpool, Cambridge, Gregoriana de Roma; Universitats Real de Roma i Turín, Universitat Catòlica de Milàn; Universitats de Magúncia, Berlin, Kiel, Friburg de Brisgòvia, Praga i Caracas. Set professors de prestigioses institucions, com l'Institut d'Estudis Catalans, “Centro de Estudios Universitarios de Madrid”, “Collège des Bollandistes”, “Institut de France” i Acadèmies de la Llengua, de Ciències Morals i Polítiques i de Bones Lletres; quatre professors universitaris de collegis internacionals de Franciscans i Caputxins, i setze medievalistes i lullistes, tots ells de renom mundial. A més, tindrà relació directa amb les revistes més prestigioses, com “Criterion”, “Sophia” de Nàpols i Roma, Annals Bollandistes, etc. Els nombrosos documents d'adhesió són tan expressius com eloqüents. A l'atzar recollim els següents. El P. Gaiffier, Bollandista, diu que l'Escola “doit reprendre et continuer les glorieuses traditions de la Schola Lullistica”; el Prof. Bertini, de l'Universitat de Turín, que “és una obra incomparable pel ressorgiment de tota la Mediterrània”; el Prof. D'Alòs-Moner, de l'Institut d'Estudis Catalans, entre altres coses prou remarcables, diu: “cal esperar de l'*Escola Lliure de Lullisme* fruits el més òptims. No solament n'ha de venir una nova avançada en la lluita ardida de reivindicar la figura de Ramon Lull... sinó que també l'Escola ha de guanyar prou títols de glòria per a Mallorca i per a totes les terres on és parlada la llengua gloriosa de Mestre Ramon...”; i amb paraules tan efusives com les que consten en l'abundósissima correspondència rebuda per Mossèn Sureda, diu també: “l'*Escola de Lullisme* ha d'esdevenir la Universitat Lulliana renovellada, en bé de la cultura universal en la qual el nom excel·lent de Ramon Lull ocupa un lloc tan alt”. És extremadament emocionant l'adhesió del vell Patriarca del Lullisme contemporani, Prof. Probst; carta molt llarga, en la qual senyala els seus afanys i expressa la seva íntima alegria per l'instauració de l'Escola, precisament a Mallorca. Aquests testimonis fervents, multiformes, d'unànim acord, testimonien bé el que ja és i sobre tot el que pot ésser l'Escola de Lullisme, si no li manca la protecció dels mallorquins conscients. Ha tengut l'Escola 43 alumnes, vint i sis dels quals (entre ells un estudiant pensionat per l'Universidad d'Oxford) han obtingut el primer Certificat d'Estudis. En una carta del professor Parker,

de Cambridge, es manifesta que en endavant seran molts els anglesos que voldran assistir als cursos internacionals.

Aquest ambient europeu, de retorn a l'esperit de la Mediterrània, ha de mantenir-se dins ca-nostre. Des d'aquí el pensament lullian ha de recobrar l'irradiació de la seva espiritualitat i del seu sentit estètic sobre l'humanitat tràgicament pertorbada pel materialisme brutal que caracteritza la nostra època. Aquest és l'ideal de l'Escola de Lullisme; ideal que ja inspira altres institucions semblants, principalment del sud de França, de Mònaco i d'Itàlia. Mallorca, fidel a la seva tradició lulliana, universalitzadora i unificadora, constituint un paradís de calma dins la mar de les cultures, l'ambició de tothom, terra hospitalària que rep gent de totes parts, i acull artistes, escriptors i pensadors, es troba indubtablement en condicions inmillorables per a sostenir una institució de caràcter internacional, nacionalista i generosa, com és l'Escola Lliure de Lullisme. No li han de mancar la simpatia ni la protecció sincera dels mallorquins.

MINISTERIO DE CULTURA

LECTURES

ULLADA A L'HORIZZÓ INTERNACIONAL

Dels Dossiers de l'Action Populaire, de París, del 10 Abril, traduïm aquests fragments d'un estudi per demés allionador sobre l'actualitat econòmica del món.

II.—L'ESTAT DE GUERRA ECONÒMICA

UNA ràpida ullada, el primer efecte de la qual seria gairebé de descoratjament davant la tasca que tanmateix s'imposa, basta per mesurar les dificultats. Un mot, creim, les resumeix: el món es troba actualment en estat de guerra econòmica; guerra entre totes les nacions, defensiva d'intenció i de fet ofensiva, en la qual cada una, pensant primer en ella mateixa, cosa que és justa, però massa exclusivament en ella mateixa, sense esguard de societària de les altres, ço que és un error i una falta, porta la pròpia responsabilitat de la universal desconfiança i del sofriment universal. El fet més característic de la present situació mundial, sobre el pla pròpiament econòmic, és el desplegament sistemàtic de les "autarquies".

Una altra qüestió—de les més importants d'altra banda per l'esdevenidor que entranya—seria examinar en qual manera cada autarquia respectiva: imperial, anglesa, americana, japonesa, alemanya, francesa, italiana—aquesta darrera amb dret recent a particular citació—s'assatja de promoure en son si la transformació del règim econòmic de tipus capitalista en un altre que creu més ben adaptat per a ella. Els "decalages" manifestats entre aquestes diverses concepcions, d'esperit i de tècnica, en treball de reforma econòmica estructural, parcialment efectes respectius de la crisi sobre cada país, no surten a camí a les dificultats d'entesa internacional dels canvis. Però no podem entrar aquí en l'examen de cap d'aquests casos particulars.

A través d'aconteixements de tota espècie, polítics, financers, monetaris i socials en general, suscitats, patits i maniobrats per cada un dels països, tots, més o menys depressa van de fet a constituir-se en sistema econòmic clos, el terme teòric del qual seria la independència absoluta enfront dels concurrents estrangers, un total "fara da se" econòmic; el que s'anomena l'autarquia. No és que, a Europa sobretot, no es senti ni que es negui oficialment la veritat del dilema que a tots es posa: cooperar o decandir-se i sinó morir. Però, en l'estat de desconfiança, d'anguniosa inseguritat, s'ha hagut de constatar—la gran guerra ho havia ensenyat ja—que la potència política i militar d'un Estat, la seva independència, la llibertat de l'acció estaven en dependència estreta del conjunt del seus recursos propis: alimenticis, matèries primeres, capacitat de producció industrial, reserves monetàries, mà d'obra qualificada, etc.

Mussolini, amb la seva franquesa acostumada, ho ha proclamat recentment (23 de març): "L'autonomia política no es pot concebre sense una

capacitat corresponent d'autonomia econòmica. Ve't aquí perquè els caps de les nacions cerquen de lliberar-se de les servituds econòmiques estrangeres.

Hi ha norresmenys un sector dins el qual sobretot es tendeix a realitzar aquesta autonomia: és el sector de la defensa nacional. Quan aquesta autonomia manca, tota possibilitat de defensa està compromesa. I fa entreveure immediatament "l'eventualitat dramàtica" de la guerra. El raonament s'aguanta. Itàlia, Alemanya, Rússia, el Japó, són els exemples més característics d'aquesta marxa a l'autarquia, legitimada per aquestes raons. Doncs, per evitar si es pot la vertadera guerra, no gosam a dir per a millor fer-la en el moment escollit, és mentrestant d'una altra guerra que es tracta, la qual pel fet de no ésser més que econòmica i a primera vista purament defensiva, perilla molt d'apressar la venguda de l'altra.

L'esclatament brutal, en 1929, de la gran crisi econòmica mundial pogué atribuir-se aleshores, en primer lloc, a una sobreproducció desarreglada, irracionalment distribuïda, sense mitjans de canvis suficients amb els mercats possibles. Mes ja anteriorment, almenys en matèria de producció industrial, una voluntat d'autarquia, preocupada de la defensa nacional, havia empès gairebé pertot a tal sobreproducció. Per la mateixa raó és avui mantenguda, més o menys. Fent això hom nodreix la crisi: cascú es tanca a casa seva, per viure-hi al dia dins un ordre concebut a la seva manera, a la mida dels seus propis mitjans enriquits per "ersatz" i a l'abric, segons pintoresca expressió de M. Siegfried, "d'un triple pany: financer, monetari i duaner".

Els resultats de conjunt són coneguts. Veu's-en aquí alguns: a Europa només, una desena de milions de parats complets, registrats, primeres víctimes de la industrialització dels països nous, del tancament relatiu dels altres a la concurrència de fora; el comerç mundial caigut, a final de 1935, quant al seu volum global, a un 77 % del de 1929, i a un 34'7 % només del seu valor or per la mateixa data; la baixa, arreu, del fons dels salaris; la destrucció sistemàtica de la producció invendable; l'emigració pràcticament interrompuda dels països sobrepoblats i pobres als països rics i encara mig buits, de vegades, en els primers, amb la convivència suspecte dels Caps, per retenir a casa seva, no la mà d'obra pacífica, sinó soldats; els nacionalismes exasperats dels Estats joves, que pretenen donar a llurs economies un lloc i un rang de la seva talla creixent; d'altres, com per exemple Alemanya, meravellosament equipats, però mal proveïts de matèries primeres, que en reclamen una part major, amb el territori i tot que les forneix. Enllà d'aquestes grans manifestacions materials de la crisi, amb llur doble fons de reaccions psicològiques, l'esperit d'autarquia, tant volgut com obligat, treballa constantment pertot arreu. Treball de guerra, ruïnós per a tots, que ha sabut d'altra banda, dins l'encavallament dels problemes que s'ha posat i que la crisi complica perpètuament, mostrar-se meravellosament enginós i retorçut. Punt d'arribada: no tan sols un nacionalisme econòmic que creix incessantment en virulència pertot, sinó també, en els Estats "totalitaris", una nacionalització, de fet, de l'Economia, de la qual el darrer tipus és el "pla regulador" italià.

Bastarà senyalar alguns entre els principals d'aquests fets de guerra econòmica, en tant que procedeixen deliberadament, dins un Estat donat, de l'esperit d'autarquia, o són produïts en ell de grat o per força per la pressió autàrquica de fora. El més visible, de retops universals més dolorosos, és la manipulació sistemàtica de les monedes, el primer procedir de la qual és la devaluació. Tots els Estats d'Europa, fora dels Països-Baixos i Suïssa, hi han recorregut o l'han patida, una o repetides vegades. Legitimada, l'endemà de la guerra sobretot, per la necessitat de prevenir, en favor d'una

concordia nacional, a la bancarrota dels pressuposts, ha devinguda a més, de llavors ençà, un mitjà reconegut de defensa i de conquesta econòmica: equival, de fet, almenys per un cert temps, a una elevació de les tarifes duaneres per la importació, a una baixa dels preus de venda per l'exportació. En tant que hom s'esforça paral·lelament d'aturar la pujada dels preus interiors. Basta que amenaçi alguna nova devaluació, per entretenir arreu la desconfiança i l'hostilitat. Per aquest fet, i independentment d'altres raons pròpies de cada país, el món està, per dir-ho així, en estat permanent de devaluació potencial. Per a tal o qual país d'Europa es veu apuntar a breu termini. Es viu, bé o malament, dins el present incert, amb una estabilitat monetària relativa en què s'enfronten els tres famosos blocs monetaris: dollar, sterling, or, d'acord només sobre el reconeixement platònic de la necessitat d'un mitjà internacional estable dels canvis, que podria ésser el patró or.

Entretemps, certs Estats, Alemanya per exemple, s'han doctorat en l'art, no tan sols d'apuntalar artificialment llur pressupost, sinó d'arreglar sàviament, per a la lluita econòmica, el valor de llur moneda. El dumping indirecte i la liquidació dels deutes exteriors hi troben llur compte. No hi ha menys de sis espècies de marks a Alemanya, des del mark oficial, cotat 6 fr. 10, fins a l'Effel-tenspeumark que val entorn de 1 fr. 35. Quant als no reconeixements de deutes, d'emprèstits de ciutats o d'Estats, pagables o no en or, han devingut una mica pertot arreu pràctica corrent, admesa: mai com ara els creditors de tot ordre no han estat burlats.

Tot això bastaria per explicar el replegament envejós, de les autarquies sobre elles mateixes: unes, les més potents, que es diuen "imperials" per llur extensió i llurs recursos, en defensa armada; les altres, que es creuen víctimes d'una iniquitat, dreçades a l'ofensiva. Totes elles, aculades, de grat o per força, a usar de les mateixes armes, nefastes per a totes: la prohibició d'importacions, l'hàbil joc de tarifes duaneres, els contingents, el control de les divises, la maniobra dels canvis. I ve't aquí que ha reaparegut el truc. Si efectivament l'Economia tendeix, dins cada Estat, a ésser poc o molt una Economia dirigida, ho és contra una col·laboració internacional; apuntant al seu equilibri personal dins la seva independència, acaba per això mateix a restringir abusivament les relacions de canvis internacionals compensadors, únics eficaços per assegurar-lo. Això no es nega. "*Video bona, meliora proboque; deteriora sequor*". Europa, fins i tot suposant-la unida en una espècie de Pan-Europa, i més encara en aquest cas, no sabria constituir una autarquia plenament viable, sens almenys el concurs dels països nous d'ultramar. Dissociada com està, no estarà definitivament condemnada a la sort dels regnes dividits contra ells mateixos?

III.—EL SANEJAMENT MORAL DE L'ECONOMIA

En el seu report de juliol de l'any passat al Comité d'entesa de les grans Associacions internacionals per la S. D. N., que en certs passatges pren un to d'oració fúnebre, M. Th. Ruysen, considerant l'anarquia internacional de l'Economia, la psicosis de guerra que en neix, conclouia: "Caldrà, per fer possible els arreglos necessaris, de part dels "*beati possidentes*", un esperit d'abnegació heroica, o simplement una ampla i serena comprensió de les necessitats reals de l'humanitat que sofreix; caldrà que la S. D. N., devinguda integral, s'elevàs al nivell d'una espècie de nova cris-

tianitat." (1) No és aquí que som, certament. Ens hi encaminem almenys? No es tractaria menys, en efecte, per a cada Estat, al si de la comunitat humana de treball, que de determinar equitablement la seva part i fer la seva tasca respectiva, no en primer terme i sobretot amb un esperit d'interés i amb un desig de profit del tot personal, sinó amb un esperit de servici comú. El que en definitiva es demana, i que el Cristianisme en particular predica incansablement, a més baix nivell d'agrupació social, als productors aïllats o associats. Maquiavel, i l'estol puflulant dels seus deiebles, si saluden respectuosament aquest ideal, el jutgen enganyador i va. El Cristianisme, que no es fa més il·lusions que ells sobre la bondat natural de l'home, i encara menys dels Estats, deu haver de creure, "amb la clarividència amarga i la joiosa fe", l'Economia moralment educable, i junyir-se per tant, mai no lassat, mai no abatut, a aquesta obra sempre per començar. L'encíclica *Quadragesimo anno* restarà l'indestructible testimoni d'aquesta fe i d'aquest esforç.

El que ha de fortificar avui l'esperança cristiana, malgrat la lliçó descoratjadora dels fets, és l'incontestable canvi de front, almenys en les seleccions que pensen, quant a les relacions de l'Economia i de la Moral. Ja no creuen que l'Economia tota sola, transformada com es vulgui, basti mecànicament per procurar la unió dels homes, l'entesa harmònica en la pau. Tot lo més els canvis econòmics marquen als homes, individus o Estats, el primer punt precís de l'esforç a fer, moral i vivificat per la moral, perquè l'Economia sigui portadora de veritables progressos. Quan Stalin, sis mesos enrera, parlava de la restauració i de la reintegració de "l'home" dins la maquinària soviètica, no reconeixia altra cosa. Com ho ha fet entendre a la seva manera Roosevelt a l'individualisme capitalista dels Estats Units. Com ho havia recordat abans Henri de Man als sectaris d'un marxisme ressec.

La primera solució, que engegarà les altres, del problema econòmic, prodigiosament complex, plantejat al món actual, està, malgrat el que sembli i se'n digui, en l'educació moral de l'esperit. No hi ha unió possible, concertada entre Estats pel repartiment de les primeres matèries, la nacionalització de la producció, la partició dels mercats, sense un previ consentiment de subordinació de l'U. a la Comunitat. Cap moderació en la sed d'enriquir-se, en l'expansió de la voluntat de poder, en l'explotació de les riqueses naturals, mentre en l'escala de valors no s'haurà donat efectivament el primer rengle als valors morals. Cap estabilitat monetària, mentre la moneda no serà garantida més que per simples stocks de metal i no d'antuvi per l'honrada disciplina dels governants i dels governats. Cap contracte assegurat, i tota la vida econòmica està muntada sobre ells, amb la pau, mentre no existirà una confiança certa, recíproca, entre els contractants.

La nova Economia, en gestació pertot, l'Europa una o més unida, si ha de fer-se, pressuposen per existir i durar una sòlida armadura de quadres morals. Es a dir, en resum, el reconeixement i l'acceptació conqueridora del que s'ha anomenat "la primacia de l'espiritual"; el que d'altres han anomenat en termes gairebé equivalents "una revolució personalista i comunitària".—L. B.

J. P. M. trad.

(1) Th. Ruyssen, secretari general de la Unió Internacional per la S. D. N.: *L'Evolució de l'idea de col·laboració internacional*.

E L S L L I B R E S

Homenatge a Mossèn Bernat Salas i Seguí.—L'Harpa d'Inca—Mallorca, Obradors de Ca-Nostra, Miquel Duran—Inca. 88 pp. 1936.

Ara han estat recollits en un volum, editat amb gran dignitat tipogràfica, els parlaments i treballs que es varen llegir en la vetlada necrològica que la benemèrite entitat L'Harpa d'Inca, va dedicar a la memòria del que fou excellent músic i organista de la nostra Seu, Mn. Bernat Salas.

Dins aquest opuscle destaca el treball del nostre amic i col·laborador Mn. Joan Thomàs que fixa la veritable significació personal i els mèrits de Mn. Salas com organista, dient que “amb la mort de Mn. Salas desapareix potser el darrer representant d'una tradició local que independentment de les normes clàssiques i de l'escola de Bach, havia aconseguit caracteritzar-se des del Mtre. Tortell ençà, tradició de la qual Mn. Salas—amb remarcable talent per a totes les exigències d'execució i d'improvisació dintre les normes d'aquell estil,—havia vingut a ésser, sens dubte, el representant més brillant i reputat, no solament a Mallorca sinó també a les ciutats a on havia exercit el càrrec d'organista” i encara diu “que per anys que passin, el seu nom haurà d'ésser pronunciat el primer de tots si algun dia hom vol fer recerques dins la història dels organistes mallorquins del segle XIX.”

Al final de l'obra figura la música d'un himne original de Mn. Salas, dedicat a Santa Maria la Major.—A. A.

MACABICH Llobet, Isidor.—*Historia de Ibiza, II.—Feudalismo.*—Impremta de Francesc Soler Prats, Palma de Mallorca, 1935.—74 pp. 8.º

L'illustre escriptor eivissenc, algunes obres del qual ja hem tengut ocasió de recensionar des d'aquestes pàgines, acaba de sorprendre'ns gratament amb la publicació d'aquesta nova monografia històrica, que ha tengut la gentilesa d'enviar-nos.

Parlar d'En Macabich, és parlar de la bella illa germana amb tots els seus encants. Aquella terra, bressol de l'autor, ha d'agrair-li l'amor intens que per ella sent, expressat sempre en impecable forma i sentit enlairat de les coses. Mn. Macabich és un gran enamorat de la seva illa, que ha cantat en vers i en prosa, oferint-nos amb els seus notables treballs la visió de les seves bel·leses morals i naturals, els seus costums, el seu folklore, el seu lèxic peculiar, la seva arqueologia i la seva història fragmentària. En aquest últim aspecte, és un digne continuador i superador encara de l'obra abundosa de Don Enric Fajarnés, de grata recordança.

Li mancava a Eivissa una història completa, i ara ha vingut en bona hora a omplir aquest buit, que tant sentíem els que tenim afició a aquestes coses, l'amor,

la ciència i la bona voluntat d'Isidor Macabich; i Eivissa mateixa en pot estar satisfeta i orgullosa, perquè no podia trobar un historiador més escaient, per tots conceptes, que aquell que comença, amb l'estudi que comentam, l'àrdua empresa de narrar el seu passat gloriós, doncs el sol nom de l'autor és una ferma garantia d'encert.

Semblarà estrany que aquesta monografia de la *Historia de Ibiza* porti el número II, però tot té la seva explicació. Ens diu l'autor, en carta particular que creim convenient d'esmentar aquí, que ha començat pel *Feudalismo* i continuarà ara amb el tercer fascicle *Crónicas*, abans de publicar el primer, referent a la història antiga i prehistòria, perquè, si aquest no el pogués escriure ell podria fer-ho un altre, i en canvi per els dos darrers, que són d'investigació directa en els arxius, ja seria més difícil trobar substitut. Aquesta previsió de l'autor sembla que entranyi una temença, que feim vots perquè Déu no vulgui confirmar.

Aquest *Feudalismo* que ara comentam, és una nova edició molt ampliada i esmenada, de *Es feudalisme a Ivissa*, publicat pel mateix Macabich l'any 1909, "Impremta de Francisco J. Altés.—Barcelona". La nova versió ve augmentada amb alguns documents i força notícies. Hi són en aquesta monografia els usatges i costums feudals de l'illa germana, exposats metòdicament i amb claretat i senzillesa atractiva. Aquest estudi és un treball aprofundit que, a judicar per la seva lectura, formarà amb els altres d'imminent publicació el cos complet de la Història d'Eivissa.

Saludam amb goig i complaença l'aparició d'aquesta *Historia de Ibiza* amb tan bells auspícis començada mitjançant la present monografia i, cordialment, felicitem l'autor pel seu treball, tan lloable per tots conceptes.—E. S. R.

ALEXANDRE Bulart i Rialp.—*L'omissió del matrimoni civil a Catalunya davant el dret familiar*.—Revista Jurídica de Catalunya, 46 p. Barcelona, 1935.

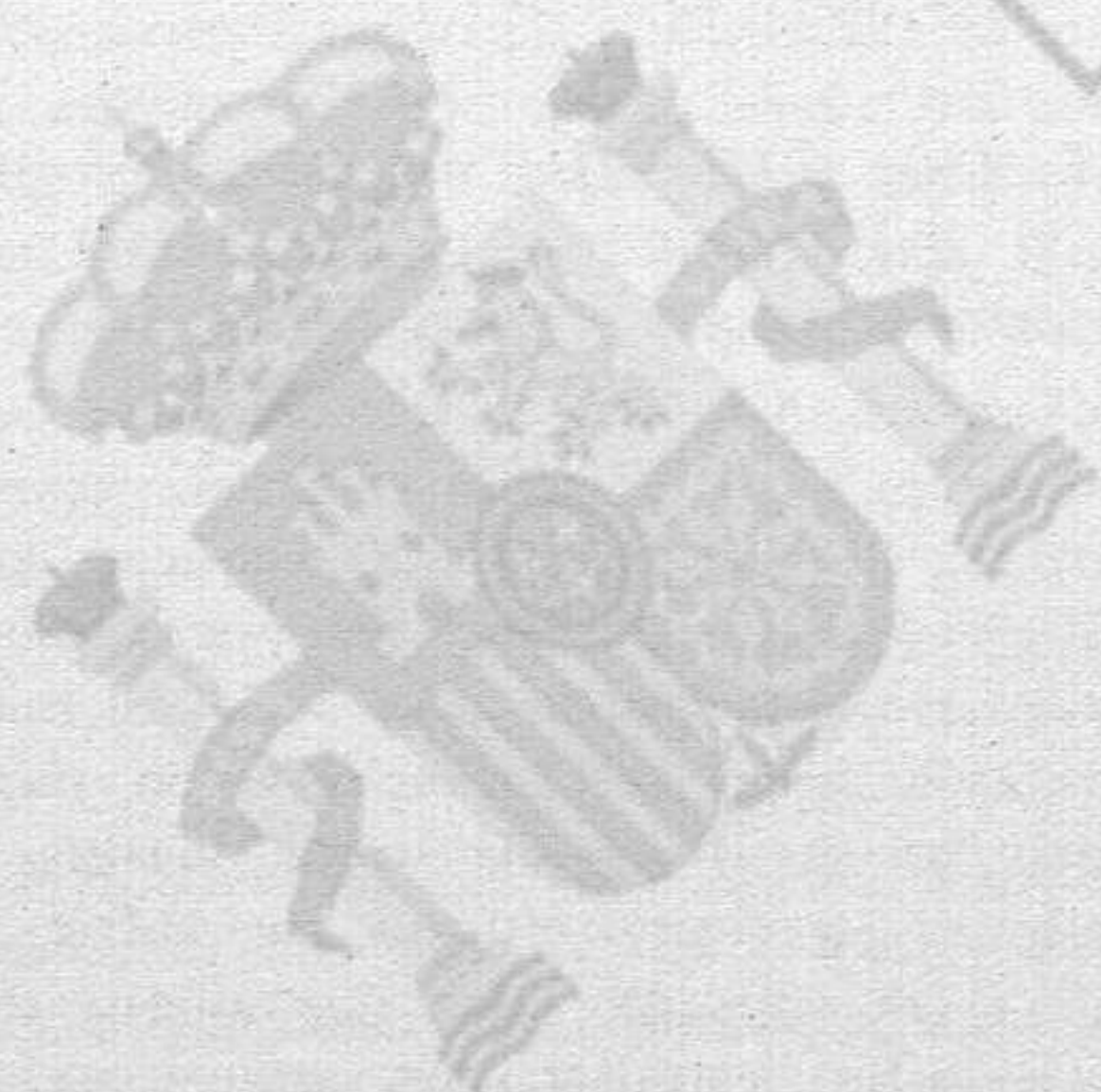
Aquest opuscle, pulcrament editat, conté un estudi sobre el tema del seu títol, que fou premiat en els Jocs Florals de Tarrassa de 1935. El tema té un interès que ultrapassa les fronteres de la Catalunya estricta. El cas, no direm freqüent, però que tanmateix existeix, de la ommissió del matrimoni civil, únic reconegut per la llei i que, per tant, ha de tenir eficàcia jurídica, ha de portar una sèrie de males conseqüències, que els que creuen poder-se passar sense ell, o se'n volen passar per burlar altres lleis (per exemple per continuar disfrutant de drets passius, de viduïtat, etc., malgrat d'haver contret matrimoni canònic) hauran de sofrir, en persona o en la seva família. Si el referent a les conseqüències que pugui tenir sobre la institució jurídica catalana de l'any de plor, estudiada en aquest treball, no ens interessa directament a Mallorca, no passa el mateix amb les conseqüències que aquesta negligència ha de tenir en l'exercici de la pàtria potestat, o en la situació dels fills nascuts de pares que han prescindit de la celebració del matrimoni civil. Si bé la Constitució de la República Espanyola diu que els pares tenen els mateixos deures envers dels fills legítims i dels il·legítims, és evident que la distinció subsisteix en l'important capítol referent a les finalitats successòries. Es doncs, aquest, un interessant treball que vé a enriquir la nostra, per desgràcia prou migrada, bibliografia jurídica.—A. I. A.

LLIBRES NOUS

X. Benguerel; *Suburbi* (novella)—Walter Scot: *El nan negre*. Trad. de C. A. Jordana (Proa).—Joan Santamaria: *Adam i Eva* (Edicions Mediterrània).—Joan Cid i Mulet: *Rosa Maria*—J. Puig i Ferrer: *La forsa i la quimera* (vol. I).—Carles Soldevila: *Moment musical*.—J. Oller i Rabassa: *Amb el bec o amb les dents*.—J. M. Francès: *Retorn al sol*.—Prudenci Bertrana: *Impromptus*.—Aurora Bertrana: *El Marroc sensual i fanàtic*.—Joan Amades: *Costums i tradicions d'hostals i tavernes*.—J. Mauriac: *Dijous Sant* (versió catalana).—Xenius: *La Ben Plantada* (reedició).—J. M. Francès: *Focs de Bengala* (recull d'articles).—F. Trabal: *Vals* (novella).—Mn. J. Verdaguer: *Obres completes*, vol. IX i darrer. —J. Serra Vilaró: *Fructuós, Auguri i Eulogi, Màrtirs sants de Tarragona*.—Swift: *Viatge de Gulliver*. Trad. de J. Farran i Mayoral (Quaderns Literaris, 105).—Molière: *Obres*, vols. VI, VII, VIII i darrer. Trad. d'Alfons Maseres. (Barcino).—Francis Jammes: *El Bon Déu entre els infants*. Trad. de A. Secanell.—J. Carner: *Bella terra bella gent* (Poemes, III).—Emerson: *La confiança en un mateix*. Trad. de Cebrià de Montoliu.—J. Gimeno-Navarro: *El moliner invisible* (poesies).—S. Juan Arbó: *Camins de nit* (novella).—Valentí Castanys; *Fira de ninots*.—Ferran Soldevila: *Les dones en la nostra història*.—J. Roig i Raventós: *La rica pobra* (novella).—“*Lletres Catòliques*” i “*Apocalipsi*” (Fundació Bíblica Catalana, vol. XV)

Ha sortit també el primer número de *Papyrus*, revista de bibliofília, publicada per Josep Porter, llibreter de Barcelona.

MINISTERIO DE CULTURA

L E S A R T S

EXPOSICIONS

ABRIL

Una sola exposició, aquest mes, a les Galeries Costa: la dels artistes eivissencs, grup simpàtic que dona a conèixer amb el seu art les notes característiques de la seva terra, l'illa germana d'Eivissa. Figura al seu davant el veterà mestre Narcís Puget, amb dues notes coloristes, vigoroses, de multituds a una festa popular i a un passeig, i un paisatge construït amb l'impressionisme característic de l'autor. D'En Josep Tarrés hi havia paisatges, figures i bodegons, també lluminosos i tocats amb domini de la tècnica i força de color. En Tur de Montis presentava sis figures típiques i retrats aconseguits amb la distinció que caracteritza la seva pintura. Unes notes fines de color, tractades amb delicadesa de visió, representaven l'art d'En Mari Ribas; i En Ramon Medina aportava cinc altres notes de les que sobressortia amb gran avantatge la titulada *Passadís*; i finalment En N. Puget Riquer, fill, es presentava per primera vegada amb unes notes a l'aquarella, tractades sintèticament, ben resoltes d'expressió en les figures i de visió simpàtica en els paisatges.

El conjunt fou degudament apreciat pels aficionats d'aquí. Quasi tots els expositors eren elements coneguts, que han vist confirmada la seva anomenada artística.

A la "Majorca Society of Arts" del Terreno celebraren una exposició en col·laboració artistes estrangers i nacionals. A causa d'haver estat malalts sols poguérem veure una vegada aquesta exposició i encara depressa, pensant de tornar-hi.

L'impressió que feia el conjunt era prou interessant, destacant-se del mateix amb força algunes obres. Recordam una testa a l'aquarella molt ben aconseguida, i uns treballs decoratius originals i ben resolts. No esmentam cap nom, per tal de no caure en omissions i degut al motiu indicat.

En Simeó Cerdà, que des dels seus començos com pintor mostrà la seva preferència pels motius de peixos, no com elements de bodegons de natura morta, sinó en plena llibertat dins el seu propi element, vius i nadant en l'aigua marina, va obrir en la primera quinzena del mes una exposició de teles d'aquests temes a les Galeries Costa.

Les obres d'En Cerdà produeixen una agradable impressió. Els seus peixos tenen vida, i la coloració és brillant i ben entonada. Els fons sobre els quals es mouen, a base de morats i verds esmeragdins, fan ressortir les tonalitats daurades, desplegant una sèrie d'harmonies que demostren les qualitats artístiques del pintor. La tècnica a l'oli d'aquestes obres és robusta i adequada a la qualitat dels components de cada quadre.

A les mateixes Galeries seguí una exposició d'aquarelles de la pintora anglesa Jessie Broadwood, resident des de fa alguns anys a Mallorca. De les obres exposades, cal separar les pintades a Anglaterra—paisatges brumosos conseguits amb apreciable finor—, de les pintades aquí, moltes de les quals tenen més influència del temperament i de la seva formació en aquell país, que no de la potència lluminica del nostre paisatge. En dues obres pintades a Deià, vegerem una emancipació de les esmentades influències i una perfecta consecució del caràcter mallorquí, calent i lluminós, aconseguit a més amb una simplicitat tècnica digna d'esment en l'aquarella.—P. B.

CONCERTS

ORQUESTRA FILHARMÒNICA DE MADRID

Per tercera vegada en un període de dos anys ens ha visitat la magnífica agrupació orquestral que amb tant d'encert dirigeix l'illustre Mtre. B. Pérez Casas. El fet d'ésser tan coneguda de tothom i d'haver-ne parlat extensament nosaltres mateixos amb motiu dels concerts de l'any passat, ens estalvia de fer una anàlisi detallada de la tasca, totalment reeixida, que realitzà durant la seva darrera visita.

Ens permetem, no obstant, una lleugera observació sense transcendència: els programes. Són un xic massa rutinaris. Nosaltres, que ens adonem del que representa una tasca de divulgació artística, ens avendriem a que els programes es confeccionessin amb vistes a un públic heterogeni i no especialitzat, però mai podrem alabar certes concessions que poden donar a individus que mai no han sentit bona música una idea falsa del vertader art musical hispànic.

CAPELLA CLÀSSICA DE MALLORCA

La "Capella Clàssica" ha continuat periòdicament ofrenant als seus amics i protectors el fruit del seu treball, que està assolint ja un grau de perfeccionament gairebé insuperable. Una festa de caient un poc provincià si es vol, però de gran força emotiva, fou el concert destinat exclusivament a obres dels compositors mallorquins del segle passat. Hom sab fins a quin punt, fa cinquanta anys, es desvetlaven per la música en aquelles reunions famoses que setmanalment tenien lloc en els salons de la marquesa A o de la condessa B..., a les quals no mancaven mai un estol d'entusiastes de ambdós sexes, que tocaven a quatre mans el piano, l'harmonium, o cantaven les darreres produccions italianes, o les no menys italianitzants que acabaven d'escriure expressament per a tals actes els més prestigiosos mestres mallorquins d'aquell temps. El concert que comentem fou una encertada evocació d'aquelles festes, i ens va ésser permès d'escoltar una selecció d'aquelles peces de Miquel Marquès, F. de Valldemossa, Torres, A. Torrens, Sancho, etc., que en aquells bons temps devingueren famoses. Que encara avui, en ple segle XX i durant la desenfrenada carrera de l'evolució, hi ha ànimes ingènues i candoroses que s'extasiaven amb aquesta música fresca i innocent, ho demostra el que en digué un crític d'un diari local, que afirmava que el susdit concert havia estat un "sedant" després de tot allò sentit en els darrers temps.

Un altre dels concerts de la Capella fou dedicat a la memòria del mestre pollensí Miquel Capllonch, traspasat fa poc. Un músic que va aconseguir

distinguir-se com ho feu M. Capllonch ací i a Alemanya, on va ocupar càrrecs ben importants en el professorat musical, bé mereix de part dels seus aquest homenatge de simpatia. Per això, tant l'agrupació coral que dirigeix Mn. Thomàs com els professors del Conservatori que col·laboraren en el concert varen ésser llargament aplaudits, com també les obres que es varen executar, totes elles de gran vàlua musical.

El darrer festival celebrat fou l'audició de l'oratori de Haendel "El Messies" que, com les festes nadalenques, ha devingut tradicional. Aquí ens cal repetir tot el que diguérem l'any passat i que ometrem per ésser ben coneguda la nostra opinió. Sols afegirem que la inclusió de l'adaptació mecànica al piano convertint-lo en clavicèmbal, adaptació ideada pel que subscriu i realitzada pel senyor Galceran, fou una nota que donà un especial color a la Pastoral i a la part de *continuo*, executada pel mtre. Rafel Vich.

ALTRES CONCERTS

En el mateix Palau de l'Almudaina Bartomeu Calatayud, el nostre excellent guitarrista, ha donat un recital amb l'ajut d'un quartet de corda integrat per elements locals. A remarcar la sonoritat assolida en una obra de Haydn.

Freda Herron i S. Pagés Rosés han actuat en la "Majorca Society of Arts". Freda Herron és una cantatriu tot intel·ligència i sensibilitat. D'una veu poc potent però dolça, ses interpretacions, d'una puresa musical que arriba al límit de la perfecció, es poden comparar a les aconseguides per les millors artistes d'avui.

S. Pagés Rosés és un pianista de formidable temperament que sovint el traeix convertint les seves execucions en un frenesí apoteòsic d'una nerviositat i inquietud que fàcilment es comunica a l'auditori. Es llàstima, perquè evidentment està ben dotat per a la música i quan els seus nervis estan més calms aconseguix bons resultats artístics, com en dues obretes de Manuel Blancafort.

OPERA EN EL TEATRE LIRIC

Després de la tragèdia passada en el país soviètic, de la qual fou víctima principal l'excelsa "diva" Mercè Capsir, que es veié narcotitzada i despullada de les seves valuoses joies durant el viatge, l'excellent artista ha actuat ací en una curta temporada d'òpera que l'empresa del Teatre Líric ha tengut el coratge d'ofrenar-nos.

I Mercè Capsir va haver de cantar "La Traviata" sense les estimades joies, perquè naturalment repugnaria a una "prima donna" de la seva vàlua lluir joies de falsari al costat d'una veu d'or de llei. La Capsir va triomfar plenament en el "sempre libere", "addio del passato" de l'esmentada òpera, com també en el "caro nome che il mio cor", en el "tutte le feste al tempio", en el duo de la "vendetta", etc., etc., de "Rigoletto".

Els altres artistes, la Gatti, José Palet, Antonio Cortis, Apollo Granforte, tots rivalitzant per a demostrar que es tractava d'una companyia de "primissimo cartello". Sols "La Bohème" fou un xic accidentada. Cors i orquestra, discrets. Un elogi, però, al Mtre. Sabater.

A remarcar—i a remerciar—el gest del tenor Palet, que al repetir el "racconto" de Lohengrin ho feu en la nostra bella llengua materna.

El públic, nombrós com el dels primers combats de "catch as catch can" en la nostra illa, aplaudí frenèticament totes les *arias*, *caballettas*, *cavatinas*, *rondós*, *romanzas*, *ritornellos*, *duos*, *terzettinos* i altres brometes que solen gastar els il·lustres cantants d'òpera...—J. M. P.

CINEMA

TEMPS MODERNS

Hem vist la darrera producció de Charles Chaplin. En ella el genial mímic és autor de l'argument i de la música, a més de director i intèrpret. Sebastià Gasch ha dit des de les columnes de "La Publicitat", que aquesta pel·lícula podria portar aquell títol que el pintor Urgell posava al seus quadres: "Lo de siempre". Que és en aquest cas "lo de siempre"? Es aquella tendresa i aquella simpatia sentimental pels humils, d'arrel tan cristiana. I l'eterna presència dels dos màxims sentiments motors de la humanitat: l'Amor i la Fam. Charlot és aquí també l'etern vagabund, l'etern inadaptat, l'homenet ridícul, primari i ingenu, que es troba llançat dins la voràgine dels temps moderns, com a simple engranatge d'una gran fàbrica. Naturalment provoca contínues catàstrofes arreu allà on va, i es passa tot el temps que dura el film entrant i sortint de la presó. I cercant feina, que quan troba ha de abandonar tot seguit per diversos motius.

En *Temps moderns* podríem distingir dues parts: en la primera, en la que Charlot, simple engranatge de la fàbrica símbol dels temps moderns, sempre té a aquesta desorganitzada, hi veiem la influència de René Clair en aquell inoblidable "A nous la liberté"; algú ha dit que la pel·lícula de Charlot era comunista; jo, sobretot en aquesta primera part, si acàs hi veuria una tendència anarquista, (el més oposat sentimental i ideològicament al comunisme), com a reacció contra aquell món que ens han simbolitzat en el començament per una desfilada ordenada i precisa, com les millors desfilades nacional-socialistes o de la plaça roja de Moscou, d'un magnífic ramat de bous. La segona part del film és Charlot pur, aquell Charlot de *La dansa dels panets* o de *Llums de la ciutat*, inclús amb alguna escena excessivament sentimental, com aquella en què Charlot somia tenir una llar. I aquell magnífic final, que ja vegerem semblant en *El circ*, que no és un final, sinó que els protagonistes segueixen amb les butxaques buides i el cor ple d'esperances, el seu camí per la vida, simbolitzada per aquella recta carretera, el fi de la qual es perd en l'infinit. Pel demés, aquesta pel·lícula ha estat produïda segons una tècnica d'ara fa vint anys i és quasi completament muda. Sols al final Charlot canta un cuplet compost de paraules i sons sense sentit, per haver oblidat l'autèntica lletra de la cançó i haver perdut en una pirueta el puny de la camisa a on la duia apuntada a precaució. Hem de confessar per acabar que, malgrat la gran força dramàtica del film, varem haver de riure contínuament.—A. I. A.

EL CURA DE LA ALDEA I EL FOLLETÍ

Molts trobaran estrany que en aquestes pàgines, per tants conceptes acreditades de serietat, ens atrevim a parlar d'una pel·lícula espanyola basada en una obra de Perez Escrich, tan lluny de nosaltres i del nostre pensament com el seu èmul actual Luís de Val.

No oblidem però, que, a Mallorca, som malhauradament els únics que en matèria cinematogràfica feim crítica, és a dir: som sincers i per tant—lliures de prejudicis i de *pase de periodista*,—volem contribuir en la mesura de les nostres forces, a fer que el cinema no sigui sols un filó per l'empresari i un vehícul per embrutir el públic, ja per desgràcia prou mancat de sensibilitat. Sabut és el vell axioma que, en matèria artística, més culpable és aquell que es deixa robar els diners que no aquell que els roba. Si des

d'aquesta secció contribuïm a orientar el públic i a fer tenir consciència a les empreses de la seva responsabilitat, haurem assolit una cosa... que tant debò assolíssem!

*

Avui ningú no llegeix les obres de Perez Escrich, Paul Féval, Sué, Ponson du Terrail, Montepin, etc., però es va al "cine" a veure les respectives versions cinematogràfiques. Els folletins d'ara són les novel·les policíiques i les novel·les "rosa"—films de "gangsters" al Moderno i films "rosa" al Rialto (dos locals especialistes i dos públics especialitzats)—i per tant és una mica difícil d'explicar-se com els folletins d'abans tenen a vegades tant d'èxit com els folletins d'avui.

Renaixença del folletí? Tal volta. Però no. L'explicació està en què encara hi ha molta de gent a qui li "agrada plorar". Recordem només "Sor Angélica" i en general tots els films en els quals Lina Yegros, l'artista de les llàgrimes, intervé amb èxit creixent.

*

Dins el seu gènere *El cura de la aldea* és un "chef d'oeuvre". La mare cega, la filla fent feina a rebentar per mantenir-la, el germà—uns grans bigotis—és un perdut i es fa lladre de camins; anguniada per la fam, la filla es casa amb el "cacique" i tenen un fill; el germà mor a mans del cunyat d'una escopetada; el pare odia el fill per causes una mica confuses; el "Padre Juan", l'àngel tutelar del poble, és la bondat personificada en un vellet a qui la bonhomia li regalima pels quatre costats, i acaba per arreglar-ho tot casant la seva neboda amb el fill del "cacique"; i balls i cançons populars; l'acció a un poble de Salamanca.

Folletí cent per cent; al Balear—l'altre especialista—la gent plorava de debò i una prova de l'efecte sentimentalista i saludable del film fou que, contra el que és molt corrent en els temps que ens trobam, ningú no va insultar el capellà, al qual amb el seu gran capell de teula es podia prestar a ésser blanc de les injúries de la "kàbila".

La fotografia, sòbria com el paisatge. L'interpretació, discreta com a les poques pel·lícules espanyoles discretes. (Recordem la imitació històrica i barroca de la "flapper", per Antoñita Colomé en *El negro que tenía el alma blanca*). La tècnica... ve't aquí una cosa que no hem pogut apreciar mai en els films espanyols: l'obra muda del director, aquest treball que no es "veu", però que es sent, que s'endevina potent, en el ritme, en l'acció, en el conjunt i en mil petits detalls.

Exceptuem *La traviesa molinera*—pel·lícula basada en *El sombrero de tres picos* d'Alarcon—film que tornariem a veure de bon gust i que va passar, com tants d'altres, desapercebut.

*

Al començament del cinema sonor es va iniciar una campanya contra els doblatges—campanya que els E.E.U.U., país d'exportació de films per excel·lència, no té necessitat de fer—. Enemics antics dels doblatges, hem arribat a creure que no sabem que convé més, si anar llegint desesperadament els rètols amb la traducció en espanyol, o bé un indignant i afrós doblatge com el que fa nul el diàleg de *La llamada de la selva*. D'aquesta qüestió dels doblatges, tan vital pels amadors del cinema a un país que com el nostre no té encara producció autòctona digna, en parlarem més extensament en altra ocasió.—G. F. M.

RECULLS DE FORA

ABRIL

A ESPANYA

Un Decret de la Gaceta de dia 1 prorrogava per tres mesos més, fins el 30 de juny, els pressuposts generals de l'Estat.

Dia 3 quedà definitivament constituïda la Cambra de Diputats i confirmat en el càrrec de President de la mateixa el Sr. Martinez Barrio per 287 vots i 3 en blanc. En la mateixa sessió fou aprovada la proposició socialista declarant exhaurida la facultat constitucional del President de la República per dissoldre les Corts.

En la sessió de dia 7 fou aprovada per 238 vots contra 5 una proposició signada per totes les minories governamentals del Front Popular i defensada pel Sr. Prieto, declarant improcedent la dissolució de les Corts anteriors. L'acord significava la destitució del President de la República Sr. Alcalà Zamora, el qual fou substituït automàticament pel President de les Corts Sr. D. Martinez Barrio. La Gaceta de dia 10 publicava el Decret de convocatòria a eleccions de compromissaris, per l'elecció de nou President, pel dia 26.

Dia 14, a Madrid, en la desfilada militar amb motiu del Vè aniversari de la República, ocorregueren seriosos incidents que ocasionaren un mort i diversos ferits. Dia 16 amb ocasió de l'enterrament del guàrdia civil mort en els fets de dia 14 ocorregueren nombroses incidents que causaren tres morts i més de dotze ferits. L'endemà hi hagué a Madrid vaga general de 24 hores. El Consell de Ministres de dia 17 declarà dissoltes i fora de la llei les organitzacions feixistes. A Madrid i a tota Espanya s'efectuaren nombroses detencions d'elements feixistes.

En la sessió de Corts de dia 15, després de les vacances de Setmana Santa, el Cap del Govern Sr. Azaña feu la declaració ministerial. Parlaren després els Srs. Calvo-Sotelo, Gil Robles, Ventosa, Llopis, Díaz. En la sessió del 16 el Sr. Azaña féu un altre discurs contestant a tots el oradors, i fou votada la confiança al Govern per 195 vots contra 78. En la sessió nocturna de dia 8 fou aprovada la Llei sobre sancions als militars retirats que intervinguin en fets polítics.

Dia 4 fou suspesa per Decret la convocatòria d'eleccions municipals a tota Espanya, exceptuant Catalunya, del 17 març i que havien de celebrar-se dia 12 d'abril.

Dia 26 tengueren lloc amb gran desanimació les eleccions de compro-

missaris, sense haver-se restablert les garanties ni aixecat la censura, i amb l'abstenció de les dretes (Ceda, Agraris), que no tengueren ni intervenció en les meses electorals. Les eleccions es feren sense haver-se fet públic el nom del candidat o candidats dels partits del Front Popular.

Un laude de la Conselleria de Treball de dia 5 posava fi a la vaga de metallúrgics a Barcelona.

Dia 28 foren morts a trets per uns desconeguts a Barcelona, quan sortien de casa seva, carrer de Muntaner, Miquel Badia, ex-Cap dels Serveis d'Ordre Públic de la Generalitat i el seu germà Josep que l'acompanyava.

El Parlament Català reprengué les sessions dia 29.

A L'ESTRANGER

A Londres entregà dia 1 Von Ribbentrop les contra-proposicions alemanyes a les fetes per les altres potències signants del pacte de Locarno. El Memorandum alemany proposa mesures per a la humanització de la guerra i restricció d'armaments, la creació d'una comissió internacional comprovadora de les infraccions als pactes, un projecte de no-agressió per 25 anys entre ella, França i Bèlgica, un projecte de pacte aeri, la creació d'un Tribunal internacional d'arbitratge i altres mesures encaminades al restabliment de l'economia europea.

Dia 3 es reuniren amb el Ministre francès d'A. E. a París, els ambaixadors de França a Berlin, Londres i Roma. Dia 8 fou fet públic el Memorandum francès de contesta al "projecte de pau" de Hitler. A Ginebra, dia 10, es reuniren els locarnians, Bèlgica, França, Gran Bretanya i Itàlia, per un canvi d'impressions.

A Londres dia 15 s'iniciaren les converses entre els Estats Majors d'Anglaterra, Bèlgica i França.

Dia 20 es reuní a Ginebra el Consell de la S. de N. Es llegí l'informe del Sr. Madariaga, President del Comitè dels 13; els representants d'Itàlia i Etiopia defensaren els respectius punts de vista.

La Dieta austríaca aprovà dia 1 el restabliment del servei militar obligatori, violant el Tractat de Saint-Germain.

Turquia trameté dia 10 als Estats signants del Tractat de Lausana i a la S. de N. una nota proposant la celebració d'unes converses encaminades a la conclusió d'un nou acord que permeti la fortificació dels Dardanel·ls, modificant la Convenció de 1923 anexa a aquell tractat.

A Palestina ocorregueren repetits i greus incidents entre àrabs i jueus que motivaren la declaració i manteniment de l'estat d'excepció i el reforçament de la policia per l'alt comandament britànic.

A França dia 26 es celebrà el primer torn de les eleccions legislatives.

A Egipte morí dia 28 el rei Fuad I, que ocupava el tron des de l'any 1922. El succeeix el seu hereu príncep Faruk.

EL CONFLICTE ITALO-ETIÒPIC

Un comunicat oficial italià anuncià dia 3 l'ocupació de Gondar i la victòria del llac Ashangi. Els italians bombardegen repetidament Dessie, que es finalment ocupada per les tropes de Badoglio dia 15.

Dia 13, es reuní a Ginebra el Comitè dels Tretze per estudiar la situació del conflicte; es constitueix una Comissió de juristes per a l'estudi de l'ús dels gassos. Dia 15 s'entrevistaren a Ginebra els Srs. Madariaga, President del Comitè dels tretze, i Aloisi (Italia), i després el primer amb el representant d'Etiòpia. El 17 el Comitè dels Tretze s'assabentà del fracàs de les temptatives de conciliació i aprovà el report del Sr. Madariaga.

CULTURALS

Un decret de 23 abril creava a la Presidència del Consell de Ministres un Patronat encarregat d'ordenar i de publicar, sota els auspicis de l'Estat, una Biblioteca d'Escriptors Clàssics Espanyols. La Biblioteca comprendrà tres sèries: volums de clàssics, col·lecció antològica d'autors o gèneres, i quaderns per escoles i difusió popular.

Del 18 al 26 tengué lloc a Barcelona el III Congrés Internacional de Musicologia, juntament amb el XIV festival de la Societat Internacional de Música Contemporània.

Dia 12 s'inaugurà a Barcelona també el I Congrés Nacional de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

En la XXXI Conferència Interparlamentària celebrada a Brusselles el juliol de 1935, el delegat i membre del Consell Interparlamentari Sr. Joan Estelrich, proposà la constitució en el si de l'Unió Interparlamentària d'una Comissió Permanent de Qüestions Intel·lectuals. La iniciativa fou presa en consideració i passà a estudi del Comitè Executiu de l'Unió Interparlamentària, del que fou precisament nomenat membre en l'esmentada Conferència el delegat Sr. Joan Estelrich. El Comitè Executiu va reunir-se a París el desembre de 1935 i encarregà al propi Sr. Estelrich la redacció d'una Memòria explicant l'abast de la seva proposició.

La Memòria en qüestió ha estat presentada a l'última reunió del Comitè Executiu el 13 d'abril a Niça. N'Estelrich exposà el pla de les tasques que podria realitzar una comissió permanent de Qüestions Intel·lectuals. L'exposició reuneix aquests quatre punts:

1.—Problemes generals de l'ensenyament i especials de l'educació internacional.—2. Problemes educatius, polítics i jurídics dels nous medis tècnics de difusió: cinema, radio i televisió.—3. Problemes orgànics, socials i jurídics del treball intel·lectual.—4. Contribució a l'obra de la Societat de Nacions i dels seus organismes de Cooperació Intel·lectual.

Com a tasca immediata el Sr. Estelrich ha proposat que s'afrontin aquests dos problemes, l'un educatiu i l'altre jurídic:

a) Formació de la cultura mitjana. Problema de la segona ensenyança. Estat del problema en cada país. Mesures generals que deguin aconsellar-se. (Es aquest un tema inèdit dins l'obra oficial de la Cooperació Intel·lectual).—
b) Unificació internacional dels Drets d'Autor. (Es senyalen, per exemple, els acords celebrats entre Espanya i algunes Repúbliques sudamericanes no adherides a la Unió de Berna). Innovacions ocasionades pel cinema, la radio

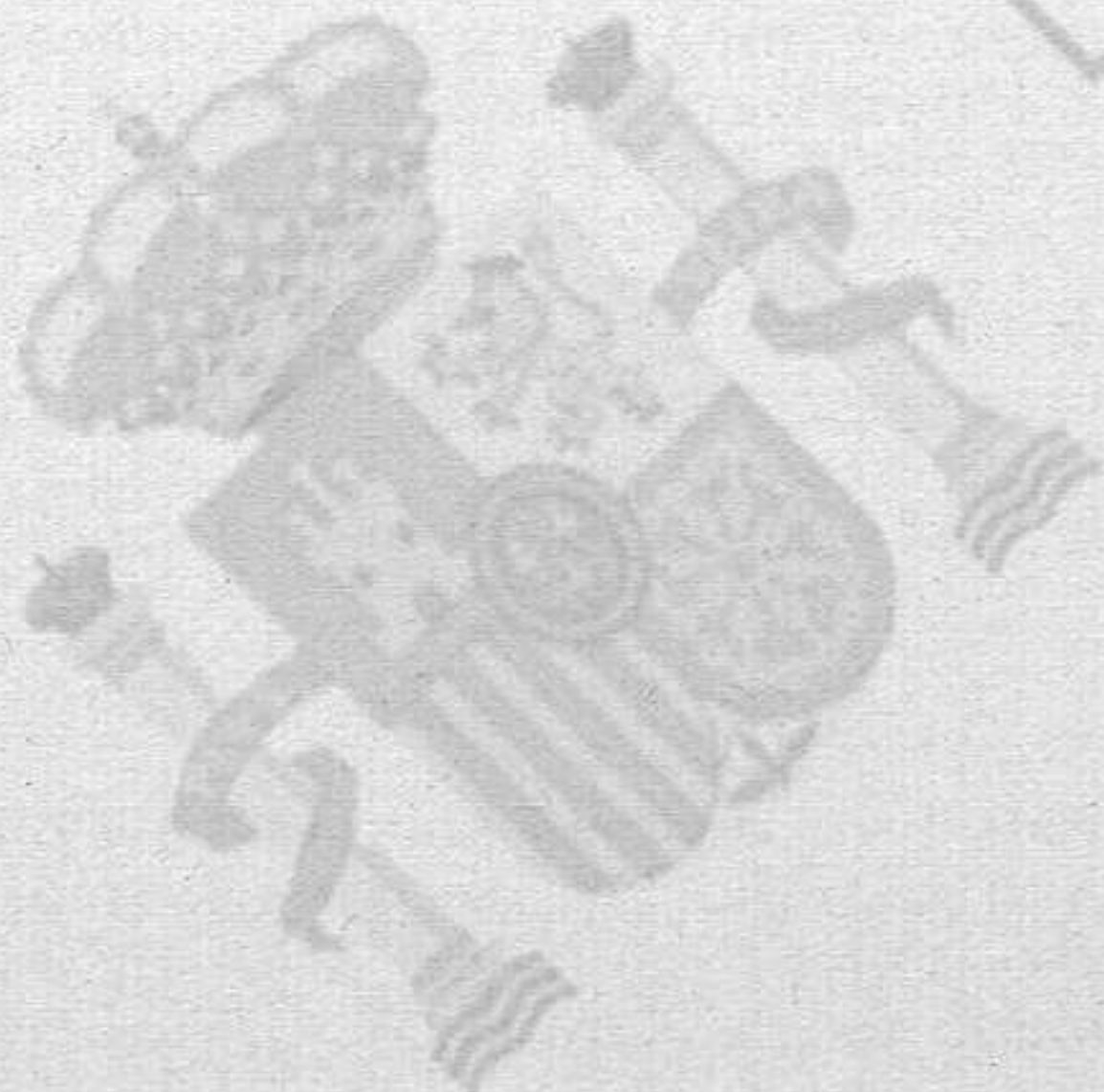
i la televisió. Mesures legislatives que deguin aconsellar-se als diferents Parlaments.

La Memòria fou discutida pel Comité Executiu de l'Unió Interparlamentària i portada al Consell Interparlamentari que va reunir-se a Niça el dia 14 del corrent. El Sr. Estelrich va defensar la seva proposta davant el Consell i aquest acordà constituir la nova Comissió, les tasques de la qual es consideraren extraordinàriament útils al celebrar-se la XXXII Conferència Interparlamentària, a Budapest, el juliol de l'any en curs.

A l'*Encyclopédie Française* que es publica sota la direcció d'Anatole de Monzie, ha sortit l'article sobre els règims municipals estrangers, signat pel Prof. Adolfo Posada, de la Universitat de Madrid; i dins l'apartat dels moviments regionalistes d'Europa, un article sobre "Catalunya: antecedents i Doctrina; evolució política; l'Estatut de 1932; la situació actual", per Joan Estelrich.

A Marsella donà dia 25 a la "Société d'Etudes Philosophiques" una conferència En Joan Estelrich, sobre el tema: *La decadence et la renaissance d'un peuple et de sa culture*.

A Londres s'anuncià la celebració, pel juny de 1936, d'un Congrés Internacional d'Enginyers Químics, coincidint amb la Conferència Internacional de l'Energia.

N O T I C I A R I

ELOGI DE LES BALEARS

En l'enquesta oberta pel diari anglès *The Observer* entre els seus lectors sobre quin endret del món és el millor per anar-hi a viure, foren escollides les Balears. "La majoria dels lectors, afirma, ha contestat afavorint les illes Balears, considerant-les com el lloc més raonable per a descans i recés, vida barata i tranquil·la, bon menjar, clima perfecte i bell i variat paisatge.

ESTUDIANTS DE MEDICINA

Han estat hostes nostres vint-i-cinc estudiants de la Facultat de Medicina i Farmàcia de l'Universitat de Montpeller, acompanyats de llurs professors. Feren algunes excursions per la nostra illa.

VIDA MUNICIPAL

L'Ajuntament ha pres l'acord de restablir les guarderies per a infants a les escoles de Llevant i de Ponent. També es parlà de demanar al Govern que es cerqui la manera d'acabar i posar en marxa el sanatori de Caubet.

CARLES DE SUÈCIA

Ha estat a Mallorca d'incògnit el príncep Carles de Suècia, fill segon del rei Gustau V. Ha visitat Valldemosa i Sòller, les cases senyoriales de la ciutat i el "Fronton Balear", on ha presenciat un partit de pilota, sport que desconeixia. En una segona visita ha anat a les coves d'Artà i Manacor i a Formentor.

L'ESCOLA GRADUADA D'ALGAIDA

Amb assistència de les autoritats i en un acte solemne es donà el nom de Lluís Bello a l'escola graduada d'Algaida. Hi feren parlaments el Batle i mestre de l'esmentat poble, el Sr. Vinyes, el tinent de Batle Francesc de Sales Aguiló, López Palop, President de la Diputació i l'inspector Ferrán Leal.

Als Llombarts (Santanyí) s'ha inaugurat també un nou grup escolar.

LA COMISSIÓ MUNICIPAL A MADRID

Anaren a Madrid el Batle de la nostra ciutat Emili Darder, el president de la Comissió municipal d'Hisenda Bernat Jofre i el President de la C. G. de la Diputació Jaume Garcia, per tal de gestionar diverses millores per a la nostra població: mercat de l'Olivar,—les obres del qual ja han començat— casa de correus, reforma del port, sanejament de la barriada del Jonquet, carreteres i altres que a més de respondre a una necessitat ben sentida, han de donar treball als obrers en atur forçós. Els comissionats vengue-

ren amb les millors impressions sobre la pròxima solució a les millores demanades, totes urgents.

LA FIRA DEL RAM

Com l'any anterior s'ha inaugurat la fira del Ram amb solemnitat i amb un festival infantil. Les autoritats hi anaren en comitiva, presidits de la banda municipal, guàrdia municipal, tamborers i xeremies i també dels gegants de la ciutat. Al parc d'atraccions fou servit un berenar als infants acollits en els establiments benèfics i després es deportaren en els carrous-sels, autos, tobogans i cavallets, posats pels propietaris a llur disposició.

EQUIP FOTOGRÀFIC MILITAR

S'organitzarà un equip fotogràfic, amb el fi de realitzar els treballs acordats per l'Estat Major respecte a Balears. L'esmentat equip es dedicarà als treballs fotogramètrics necessaris per a completar la península d'Artà i el macís de la cala de Sant Vicens i també els treballs que calen referents a la zona de la costa entre la illa Dragonera i el cap de Cala Figuera, en els què hi prendrà part l'aviació.

UN HOMENATGE

Després d'unes corregudes ciclistes al Velòdrom de la nostra ciutat, es descobrí el bust del malaguanyat campió Josep Nicolau, obsequi de la Penya Nicolau. El president del "Veloz Sport Balear", societat propietària de l'esmentat velòdrom, agrai l'ofrena i prometé de guardar-la i respectar-la com es mereixia.

SERVEI MARÍTIM

Les gestions fetes per algunes societats de Mallorca i de Tarragona han aconseguit que restàs sense efecte l'ordre governativa, en virtut de la qual quedava suspès el servei de vapors entre la nostra ciutat i Tarragona.

REOBERTURA D'UN DISPENSARI

El batle Sr. Emili Darder, amb assistència de les autoritats, ha reobert el dispensari de Ponent, situat a la plaça de Pere Garau. A l'acte es feren parlaments encarint els serveis de caràcter sanitari, d'assistència i higiene social que han de beneficiar el poble.

CARTELLS

El Patronat de Fires i Festes ha exposat al públic, en els baixos de l'Ajuntament, els cartells anunciadors de les Fires, els autors dels quals optaren al premi del concurs anunciat.

ANIVERSARI DE LA REPÚBLICA

Com cada any s'ha solemnitzat l'aniversari de la proclamació de la República amb festes i una desfilada militar. Els tramvies, autobusos i molts de taxis, a més de la bandera espanyola, lluien la nostra senyera barrada, com també els edificis oficials.

TURISME

La Companyia anglesa de vapors Bibby Line ha fet recalcar a les nostres aigües el seu vaixell *Worcestershire* que fa el servei Liverpool-Rangoon,

passant per Gibraltar, Marsella, Port Said, Port Sudàn, Cochin i Colombo. Així queda inaugurat un nou servei regular entre la nostra illa i Anglaterra.

SERVEI AERI

Dia 20 quedà establert el servei regular aeri entre Mallorca i Barcelona, i suspès el que abans existia entre la nostra illa i València. L'avió surt a les deu del matí de Son Sant Joan, i del Prat del Llobregat a les onze i cinquanta-i-cinc minuts.

CORREU DE LA REVISTA

EL CONGRES DE LA S. I. M. i ELS FESTIVALS DE LA S. I. M. C.
A BARGELONA

- Per manca d'espai ens veiem obligats a remetre al pròxim número el "compte-rendu" d'aquestes manifestacions artístiques que tengueren lloc fa poc a Barcelona.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

ANTONI IGNASI ALOMAR

Redacció i Administració: *Escursach*, 8, 1er. — Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes. — Trimestre, 3 ptes. — Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER. — SANT FRANCESC, 2 I 4. — PALMA DE MALLORCA

MINISTERIO
DE CULTURA

DISPONIBLE

JOSEP CASASNOVAS

SANTO DOMINGO, 22 I 24
TELÈFON 2221 : PALMA

FUMISTERIA : SANEJAMENT : BATERIA DE CUINA : ESTUFES
CUINES ECONOMIQUES : WATER + CLOSETS
BANYS : LAVABOS

BERNARDÍ SEGUÍ

CONTRACTISTA D'OBRES

CARRER 93, 3
TELÈFON, 1135

PALMA DE MALLORCA

Menjau galletes,
però...

GALLETES

CETRE

BOLSERIA, 7

PALMA DE MALLORCA

SUMARI

LA GARANTIA DELS DEBILS

EXPERIÈNCIA I ELOGI DE LA SOLITUD	Joan Estelrich.
ODA A LA POESIA	A. Esclasans.
LA MORT DEL MUSIQUET	Elvir Sans.
ENYORANÇA.	Maria-Antònia Salvà, trad.
ARBRE LIRIC	
L'ESCOLA LLIURE DE LUL·LISME	
LECTURES	J. P. M., trad.

ELS LLIBRES.—LES ARTS

RECULLS DE FORA

NOTICIARI

Número solt. 1'25 Pts.

Per retrats excel·lents

RUL·LAN

I per decorar la vostra casa,
fotografies d'art

RUL·LAN

Palacio, 10 - Telèfon 1935

Palma de Mallorca